

Merknader til Forskrift xxxx om drift av akvakulturanlegg (driftsforskriften)

Forskriften er fastsatt av Fiskeridepartementet med hjemmel i lov 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr m.v. § 1, § 3, § 4, § 5, § 9, § 10, § 11, § 13, § 14, § 17, lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. § 7, § 8, § 14, § 15, § 19, § 23, § 24, § 25, § 26, § 28, § 32 og lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevernav § 30, jf. § 2, § 4, § 5, § 5 a, § 9 og § 31.

Merknader til § 1 Formål

Hjemmelsgrunnlaget er oppdrettsloven, matloven og dyrevernavloven.

Ordlyden i første ledd er hentet fra oppdrettslovens formålsparagraf, mens ordlyden i andre ledd henspiller på formålene med matloven og dyrevernavloven.

I **første ledd** er ”oppdrettsnæringen” byttet ut med ”akvakulturnæringen”. Det er ikke ment å endre meningsinnholdet i forhold til oppdrettslovens formål hvor ”oppdrettsnæringen” er benyttet. I denne forskriften er ”akvakulturnæringen” benyttet i den hensikt å rendyrke begrepsbruken i forskriften.

Forskriften skal ifølge **andre ledd** fremme god dyrehelse i sin alminnelighet, både hos fisk som er eiet og frittlevende bestander. Inn under formålet med å fremme god dyrehelse inngår tiltak for å forebygge både smittsomme og ikke smittsomme sykdommer.

Videre er god velferd hos fisk et formål etter denne forskriften. Bakgrunnen for at dette formålet er begrenset til fisk skyldes at man i denne omgang ikke har valgt å prioritere de øvrige akvakulturdyrene. Hva angår ti-fotkreps arbeider Mattilsynet med retningslinjer for hold, transport og avlaving. Hertil kommer at en del akvakulturdyr faller utenfor dyrevernavlovens virkeområde.

Merknader til § 2 Forskriftens geografiske og personelle virkeområde

Første ledd: Forskriftens § 2 angir *hvor* forskriften gjelder, det såkalte geografiske virkeområde.

Matloven § 3 første ledd lyder:

Loven gjelder for norsk land – og sjøterritorium, norsk luft- og sjøfartøyer, og innretninger på kontinentalsokkel.

Matloven § 3 andre ledd lyder:

Kongen kan gi forskrifter om lovens anvendelse på Svalbard, Jan Mayen, bilandene, i Norges økonomiske sone, fiskerisonen ved Jan Mayen og fiskevernavsonen ved Svalbard. Kongen kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forholdene.

Med noen unntak gjelder dyrevernavloven også Svalbard.

Oppdrettsloven § 2 første ledd lyder:

Loven gjelder for oppdrettsvirksomhet i ferskvann, brakkvann og saltvann. Loven gjelder i Norges økonomiske sone.

Ovennevnte formulering innebærer at oppdretsloven gjelder for oppdrettsvirksomhet på norsk land- og sjøterritorium, samt i Norges økonomiske sone.

Vi foreslår at driftsforskriften får det samme geografiske virkeområde som oppdretsloven. Dette er begrunnet i at forskriften så langt som mulig bør ha ett felles virkeområde og det foreslåtte virkeområde er videre forenelig med matlovens. Det er for øvrig heller ikke etablert akvakulturanlegg utenfor oppdretslovens geografiske virkeområde.

Hvis det søkes om godkjenning til etablering av akvakulturanlegg utenfor driftsforskriftens stedlige virkeområde, kan Mattilsynet med hjemmel i *forskrift 16.1.2004 om godkjenning av etablering og utvidelse av akvakulturanlegg og registrering av pryddammer* (etableringsforskriften) § 5 siste ledd, gi godkjenning på vilkår av at akvakulturanlegget følger de bestemmelser i driftsforskriften som har hjemmel i matloven.

Andre ledd: Forskriftens andre ledd angir *hvem* forskriften retter seg mot, det såkalt rettssubjektet. Dette leddet angir således det personelle virkeområde.

Forskriften gjelder for enhver som har eller skal ha tillatelse i hht. etableringsforskriften § 5 og/eller oppdretsloven § 3 og tildelingsforskrifter gitt i medhold av denne, og som driver en eller flere lokaliteter for produksjon av akvakulturdyr.

Vanligvis vil en innehaver av tillatelse etter oppdretsloven også ha tillatelse etter de ulike særlovene, inkludert matloven hvor etableringsforskriften er hjemlet. Dette på grunn av den koordinerte saksbehandlingen der det forutsettes at alle vedtak etter særlovene må foreligge før fiskerimyndighetene treffer sitt vedtak etter oppdretsloven. Kultiveringsvirksomhet er imidlertid et eksempel på virksomhet som ikke er omfattet av oppdretsloven, men hvor forskriften like fullt skal ha anvendelse i forhold til de bestemmelsene som er hjemlet i matloven.

Rettssubjektet kan være både fysiske og juridiske personer. Fysiske personer er for eksempel enkeltmannsforetak, mens juridiske personer er selskaper, som for eksempel aksjeselskap. Pålegg som fattes som følge av eventuelle brudd på driftsforskriften vil rettes mot innehaver av tillatelsen, som derfor bl.a. kan være et enkeltmannsforetak eller et aksjeselskap. Innehaver av tillatelsen er forpliktet til å sørge for at ansatte i et selskap bistår forvaltningen, f. eks. med å fremskaffe driftsjournal under tilsyn.

Etter oppdretsloven kan en konsesjonshaver ofte være ansvarlig for flere akvakulturanlegg. Et pålegg etter oppdretsloven kan derfor gjelde mer enn ett akvakulturanlegg. Tilsvarende kan en godkjent driftsplan gjelde flere akvakulturanlegg.

Forskriften omfatter også de som driver uten tillatelse, jf. ordlyden "skal ha tillatelse". Dette innebærer ikke at det er lovlig å drive uten tillatelse. Etablering av akvakulturanlegg forutsetter som nevnt tillatelse både etter oppdretsloven og/eller etableringsforskriften. Hensikten er imidlertid å ha hjemmel i driftsforskriften til å fatte vedtak etter denne forskriften også overfor de som har etablert seg ulovlig. Det vil typisk være aktuelt for de som har fått en avviklingsfrist for den ulovlige virksomheten. Innenfor denne fristen må det drives i tråd med driftsforskriften og myndighetene kan føre tilsyn og fatte vedtak etter denne forskriften.

Merknader til § 3 Forskriftens saklige virkeområde

Forskriftens § 3 angir *hva* som er regulert i forskriften, det såkalte saklige virkeområdet. Driftsforskriften omfatter både landbaserte og sjøbaserte akvakulturanlegg for produksjon av alle arter akvakulturdyr. Konesjonshaver kan med hjemmel i oppdrettsloven ha tillatelse til å drive akvakulturanlegg på flere lokaliteter. Akvakulturanlegg er definert i § 4 bokstav b.

Siden driftsforskriften omfatter både landbaserte og sjøbaserte akvakulturanlegg for produksjon av alle arter akvakulturdyr, er den forholdsvis omfattende. For å lette tilgjengeligheten for brukerne, og for at det ikke skal være tvil om hvilke bestemmelser som gjelder, gir også § 3 en oversikt over hvor bestemmelsene er plassert i forskriften.

I høringsbrevet punkt 2.1 er det gitt en forklaring til forskriftens struktur/oppbygging.

Fjerde ledd: Kultiveringsvirksomhet er omfattet av matloven, men ikke av oppdrettsloven. Derfor gjelder kun bestemmelsene som er hjemlet i matloven for kultiveringsvirksomhet. Ikke alle bestemmelsene som er hjemlet i matloven er aktuell for kultiveringsfisk, men kun de som er nærmere angitt i dette leddet.

Innehaver av tillatelse til kultiveringsvirksomhet må i tillegg forholde seg til forskrift om 30. desember 1992 om etablering og drift av kultiveringsanlegg for fisk og sjøkreps. Forskriften forvaltes av Direktoratet for naturforvaltning.

Sjette ledd: Når det gjelder hvilke bestemmelser som skal gjelde for slaktermerder har Fiskeridirektoratet etter drifts- og sykdomsforskriften gitt retningslinjer for hvilke bestemmelser som er hjemlet i oppdrettsloven som skal gjelde. Dette er i stor grad videreført i dette forslaget, men med noen forslag til mer omfattende plikter. Dette gjelder bl a i forhold til rømmings- og journalføringsbestemmelsene, jf. merknadene til disse bestemmelsene.

Syvende ledd: Oppdrett, herunder overvintring og fôring av leppefisk i egne produksjonsenheter omfattes av oppdrettsloven og krever således tillatelse. Fiskeridirektoratet har i dette forslaget videreført de driftsvilkårene som har vært fastsatt i denne type tillatelser, men det bør i forbindelse med høringen vurderes om pliktene bør utvides.

Når det gjelder oppbevaring av villfanget fisk har følgende kriterier betydning for om virksomheten faller inn under oppdrettsloven og regnes som oppdrettsvirksomhet: fôring, installasjonens permanente karakter eller tidsperioden. Faller virksomheten inn under oppdrettsloven gjelder reglene i driftsforskriften fullt ut for de bestemmelsene som er hjemlet i oppdrettsloven, jf. annet ledd om hvilke kapitler som gjelder for matfisk.

For fisk som faller utenfor forskriftens virkeområde kan forskriften være en tolkningsfaktor når en skal vurdere hva som er forsvarlig fiskevelferd etter dyrevernsloven § 2 og andre generelle bestemmelser. Enkelte former for midlertidig stengsetting faller utenfor virkeområdet.

Merknader til § 4 Definisjoner

b) Akvakulturanlegg

Det presiseres at definisjonen av akvakulturanlegg er mer omfattende enn den definisjonen av akvakulturanlegg i etableringsforskriften hjemlet i matloven, og definisjonen av lokalitet som er inntatt i forslaget til tildelingsforskrifter hjemlet i oppdrettsloven. Begrepet

akvakulturanlegg i etableringsforskriften og lokalitet i tildelingsforskriftene innbefatter ikke tilhørende landbase, og landbasen er således ikke en del av lokalitetsklareringen. I driftsforskriften kan bestemmelser som regulerer driften av det enkelte akvakulturanlegget gjelde selve lokaliteten, installasjoner, dyrene, personell og tilhørende landbase.

Det geografiske området som et anlegg i sjø omfatter vil være det arealet installasjonen, inklusive fortøyninger i overflaten, beslaglegger. Fiske- og ferdselsforbudssonene er ikke å anse som en del av akvakulturanlegget.

d) Bløtdyr

Denne definisjonen omfatter alle bløtdyr (Mollusca), herunder hører muslinger som omfatter alle typer skjell som blåskjell, kamskjell, østers etc.

f) Installasjon

Ved produksjon av fisk vil installasjonen være flytende eller nedsenkbar og bestå av hovedkomponenter som flytekrage, flåte, lekter, not og fortøyning.

h) Krepsdyr

Denne definisjonen omfatter alle krepsdyr (Crustacea) og innbefatter tifotkreps (Decapoda), men også de laverestående krepsdyrene.

m) Pigghuder

Denne definisjonen omfatter alle pigghuder (Echinodermata).

Kapittel II Generelle krav

Merknader til § 5 Generelle krav til forsvarlig drift

Hjemmelsgrunnlaget er oppdretsloven § 13, jf. § 5 og § 11

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Fiskeridirektoratet.

Bestemmelsen er en videreføring av drifts- og sykdomsforskriften § 3 og settefiskforskriften § 7.

Bakgrunn for bestemmelsen er hensyn til miljøet.

Bestemmelsen gjelder for alle arter, akvakulturanlegg og installasjoner for forhold som går inn under oppdretsloven.

Bestemmelsen slår fast at driften skal være teknisk, biologisk og miljømessig forsvarlig. Dette er en selvstendig regel som gjelder for alle arter akvakulturdyr, alle typer akvakulturanlegg og installasjoner. Kultiveringsanlegg er unntatt da disse ikke omfattes av oppdretsloven. Det bemerkes at kultiveringsanlegg kommer inn under matloven som bl.a. har et selvstendig forsvarlighetskrav, se omtale i nest siste avsnitt.

Det skal legges til grunn en vid tolkning mht. hvordan forsvarlig drift skal forstås. Begrepene teknisk, biologisk og miljømessig er tatt med for å sikre at det stilles krav til forsvarlighet i alle deler av driften. Det er således ikke bare selve den fysiske installasjonen som må være, og

brukes forsvarlig, men den samlede driften av akvakulturanlegg. Regelen omfatter derfor også administrative plikter. Videre kan kravet til forsvarlig drift rette seg mot flere akvakulturanlegg samlet.

Generelt kan forsvarlighetskravet innebære at en forpliktelse til å gjøre eller avstå fra en bestemt handling. Dette vil gjelde selv om det ikke fremgår et uttrykkelig påbud eller forbud av tillatelsen eller lover og forskrifter.

Eventuell passivitet vil i visse tilfeller også kunne rammes av bestemmelsen. Det kan for eksempel skje uhell som skyldes manglende handlinger. Disse medfører en handleplikt mht. oppfølging av driften.

Det er et overordnet krav at driften er teknisk forsvarlig. Ved forskrift av 11. desember 2003 fastsatte Fiskeridepartementet mer presise *krav til teknisk standard for anlegg som nyttes i oppdrettsvirksomhet* (Nytek-forskriften). Formålet med Nytek-forskriften er å begrense rømming fra flytende oppdrettsanlegg gjennom å sikre forsvarlig teknisk standard på slike anlegg, samt forsvarlig drift og vedlikehold av anleggene. Anlegg for oppdrett av skalldyr, pigguder og lagring av villfanget fisk omfattes imidlertid ikke av Nytek-forskriften, men vil uansett komme inn under den generelle regelen i driftsforskriften § 5. Det samme gjelder for landbaserte installasjoner.

Med en biologisk forsvarlig drift menes bl.a. ivaretagelse av hensyn til økologi og dyrehelse, jf. også merknader i de tre siste avsnittene her.

Å drive miljømessig forsvarlig innebærer at det må sørges for at fisk ikke rømmer. Rømming av fisk må unngås både av hensyn til villfisk og miljøet for øvrig, herunder også spredning av sykdommer. Driften kan være miljømessig uforsvarlig dersom det oppstår fare for rømming av fisk i forbindelse med driften. Håndtering av fisk under lossing, opplining av not og lignende, er eksempel på situasjoner som krever særlig tilsyn og som må utføres på en forsvarlig måte. Driften kan være uforsvarlig om det ikke er gode nok rutiner for å hindre rømming, herunder at en generelt ikke har tilstrekkelig fokus på rømming. Videre kan forhold som unøyaktig eller manglende journalføring, manglende reaksjon på (stor) manko av fisk, at en ikke har kunnskap om inn- og utgående biomasse i anlegget, manglende reparasjon av kjente tekniske mangler ved anlegget eller at anlegget ikke er tilpasset lokaliteten være grunnlag for å konstatere at driften er miljømessig uforsvarlig. Oppstillingen her er ikke ment å være uttømmende.

En miljømessig forsvarlig drift krever også at en unngår ulovlig utslipp og forurensning.

Det vises til de ufravikelige vilkårene i oppdrettsloven § 5 første ledd som bestemmer at tillatelse ikke skal gis dersom anlegget vil volde fare for utbredelse av sykdom på fisk eller skalldyr, vil volde fare for forurensning, ha en klart uheldig plassering i forhold til det omkringliggende miljø, hensynet til folkehelsen, lovlig ferdsel eller annen utnytting av området. Det følger av oppdrettsloven § 11 første ledd at disse kravene ikke bare skal være oppfylt ved etableringen, men også under driften. Vilkårene i § 5 forvaltes av de respektive sektormyndigheter. For hensyn til fiskehelse vil det si Mattilsynet. Forsvarlighet i forhold til fiskehelse reguleres derfor av matloven som i § 7 har en egen bestemmelse om forsvarlighet.

For kultiveringsanlegg og andre forhold som reguleres av matloven er det dermed matloven § 7 som vil være den direkte hjemmelen for en forsvarlighetsvurdering. Matloven § 7 første ledd stiller et prinsipielt og generelt krav om at aktiviteter som faller inn under loven skal

være plassert, utformet og drevet på en hygienisk forsvarlig måte. Begrepet ”hygienisk” er ment å favne om forhold av bygningsteknisk og driftsmessig karakter som kan ha betydning for alle aspekter i forhold til dyrehelse. Kravet er selvstendig og kan brukes som hjemmel for vedtak mot et akvakulturanlegg som etter et faglig skjønn ikke drives forsvarlig, selv om det ikke er nedfelt spesifikke krav for driften.

Fiskeridirektoratet kan likevel vurdere hensyn til fiskehelse i forhold til denne forskrift § 5 om forsvarlighet, såfremt vurderingen er strengere og ut fra en begrunnelse om hensynet til oppdrettsnæringens økonomiske og bærekraftige utvikling, jf. oppdrettslovens formålsparagraf.

Merknader til § 6 Kompetanse m.v.

Hjemmelsgrunnlaget for første og siste ledd er oppdrettsloven § 13.
Hjemmelsgrunnlaget for andre og tredje ledd er dyrevernsloven § 30.

Forvaltningsansvaret for første og siste ledd tillegges Fiskeridirektoratet.
Forvaltningsansvaret for andre og tredje ledd tillegges Mattilsynet.

Regler om kompetanse i driftsfasen finnes i gjeldende drifts- og sykdomsforskrift § 27, settefiskforskriften §§ 5 og 31, og matloven § 8. Bestemmelsen er en videreføring av drifts- og sykdomsforskrift § 27, settefiskforskriften § 5 og § 31.

Bestemmelsene i § 6 gjelder for alle arter og akvakulturanlegg for forhold som faller inn under oppdrettsloven.

Når det gjelder **første ledd**, vises det til at det ved tildeling av konsesjoner også stilles vilkår om kompetanse. Som eksempel nevnes akvakulturutdanning tilsvarende videregående kurs II-nivå (VK I), fagbrev i akvakultur eller minst 2 års praksis som daglig leder ved fiskeoppdrettsanlegg. Hensikten med å ha et eget kompetansekrav i denne forskriften, er å presisere at det kompetansekrav som gjelder i tildelingsfasen også skal være tilstede i driftsfasen. Derfor formuleringen nødvendige faglige kvalifikasjoner. I tillegg skal regelen bidra til at formålet i oppdrettsloven § 1 oppfylles.

Kompetansekravet retter seg mot den som er ansvarlig for den daglige drift av det enkelte akvakulturanlegg. Det er således ikke tilstrekkelig at kompetansen finnes i en virksomhets sentraladministrasjon. Innehaver av tillatelse etter oppdrettsloven er imidlertid den som er ansvarlig for at kompetansekravet oppfylles, jf. forskriftens virkeområde.

Normalt må det gjøres en vurdering av hvor mange lokaliteter det er forsvarlig at den enkelte driftsansvarlige har ansvar for. Dette må også ses i sammenheng med forskriftens § 5 og det generelle kravet til forsvarlig drift.

Bestemmelsen angir minstekrav, men det er også viktig at det sørges for at alle ansatte har tilstrekkelig kompetanse i forhold til sitt ansvarsområde.

Andre ledd gir krav om personell med nødvendig kompetanse på fiskevelferd.

Kompetanse på fiskevelferd skal dokumenteres etter **tredje ledd**. Dokumentasjonskravet trer ikke i kraft før 1. januar 2010, jf. § 61 første ledd andre punktum. Dette innebærer at

kurstilbudet må være iverksatt god tid i forkant, slik at opplæringen er gjennomført før 1. januar 2010.

Mattilsynet ber om høringsinstansenes syn på om dokumentasjonskravet i prinsippet bør omfatte alle som røkter fisk i fangenskap.

Kursets innhold, form og omfang skal for å kunne regnes som dokumentasjon, være godkjent av Mattilsynet. Vi ser for oss at kursdeltagerne må samles fysisk for at en skal oppnå tilsiktet effekt.

Som et særlig tiltak for å redusere antall rømminger, er det satt krav i **fjerde ledd** om at konsesjonsinnehaver skal sørge for at arbeidstakerne har nødvendige faglige kvalifikasjoner for å hindre, oppdage og begrense rømming av fisk. Formålet er å heve kompetansen om rømming, både mht. forebygging, oppdaging og begrensnings av rømming. Den enkelte virksomhet anbefales å utarbeide sitt eget opplæringsprogram for å dokumentere at kravet ivaretas. Det sentrale vil uansett være at opplæringen tilpasses den enkelte virksomhets drift. Opplæringsprogrammet bør likevel omtale operasjoner som medfører fare for rømming av fisk, eksempelvis all flytting av fisk, all ferdsel med båt til og fra anlegget, skifte av not, vasking av nøter m.m., opptak av død fisk, avlusing, sleping av merder, fortøyning og forankring av anlegg.

Med hensyn til krav til kompetanse i forhold til akvakulturdyrs helse så setter matloven § 8 krav til at det skal sørges for at enhver som deltar i aktivitet omfattet av loven, har nødvendig kompetanse. På samme måte som for kravet til forsvarlig drift, vurderes det som lite hensiktsmessig å gjenta matlovens krav i forskriften her. Matloven § 8 vil dermed være hjemmelsgrunnlaget hva gjelder krav til kompetanse knyttet til forhold som går inn under matlovens virkeområde. Kravet i matloven er for øvrig videre enn den foreslåtte forskriftsbestemmelsen. Matloven § 8 retter seg mot enhver. Det vil si at kravet gjelder for hver enkelt person som utfører en hvilken som helst oppgave uansett om personen er fast ansatt eller har et annet arbeidsforhold. I og med at det ikke stilles formelle utdanningskrav i forskriften her, vil nødvendig kompetanse måtte vurderes ut fra stillingen/oppgavens innhold og de risikofaktorer som er knyttet til dem.

Merknader til § 7 Beredskapsplan

Hjemmelsgrunnlag er oppdrettsloven § 13, matloven § 7 og dyrevernavloven § 30.

Forvaltningsansvaret er delt ved at første ledd, jf. annet ledd er lagt til Mattilsynet og første ledd, jf. tredje og fjerde ledd er lagt til Fiskeridirektoratet.

Bestemmelsen viderefører innholdet i gjeldende drifts- og sykdomsforskriften § 24 nr. 1, men er i tillegg utvidet ved at planen bl.a. skal inneholde oversikt over smittehygieniske tiltak ved akutt utbrudd av smittsom sykdom samt tiltak ved alge- og manetforekomster og andre dyrevernmessige krisesituasjoner.

Bestemmelsen gjelder for alle arter og typer akvakulturanlegg, unntatt kultiveringsanlegg.

Viktige hensyn bak bestemmelsen er smitemessige hensyn, dyrevernhensyn samt å begrense rømming av fisk m.m.

Det skal foreligge en beredskapsplan for hver enkelt akvakulturanlegg. Planen skal fungere som et forebyggende tiltak for å bevisstgjøre innehaver/driftsansvarlig i forhold til akutte og uforutsette situasjoner i virksomheten, herunder utbrudd av sykdom og rømming av fisk. Innehaver bør ha tenkt gjennom en del situasjoner på forhånd, og ha planlagt hvilke tiltak som eventuelt skal iverksettes. Slik planlegging vil ivareta formålet i både oppdrettsloven, matloven og dyrevernloven. Dette vil også være i næringen interesse, ved at en beredskapsplan kan redusere den enkelte virksomhets økonomiske tap.

Bestemmelsen pålegger en plikt til å utarbeide en plan for håndtering av syk og død fisk ved sykdomsutbrudd. Planen må omfatte opptak og behandling av syke og døde dyr, transport fra anlegget og slakting, eventuell destruksjon, jf. Bekjempelsesplan for kontroll med utbrudd av ILA og IK-Akvakultur. Dersom virksomheten er avhengig av andre aktører for å gjennomføre transport, slakting ved nærliggende slakteri og eventuell destruksjon må planen redegjøre for hvordan dette er tenkt utført, eventuelt ved skriftlig avtale med andre aktører.

I følge gjeldende instruks om tiltak ved mistanke om og/eller påvisning av ILA, som er en del av bekjempelsesplanen for kontroll med ILA i Norge, skal utslakting/destruksjon av fisk i anlegg med påvist ILA være gjennomført innen en fastsatt frist. Tidsfristen må vurderes i forhold til smittepress og fare for spredning til andre anlegg, men det må ikke gå mer enn 80 virkedager inkludert sultetid fra påvist sultetid til all fisk i anlegget er slaktet ut. Ved eventuell forekomst av alvorlig smittsom sykdom kan det bli behov for tiltak som vil avvike fra en oppdatert beredskapsplan.

For å ivareta fiskevelferden bør beredskapsplanen som minimum inneholde beskrivelse av tiltak som skal iverksettes ved massedød, smittsomme sykdommer, alge- og manetinvasjon (anlegg i sjø), uvær, ras (dersom rasfare), samt potensielle problemer med vannforsyning og vannkvalitet. Beredskapsplanen skal bidra til akseptabel vannkvalitet også i krisesituasjoner. I landanlegg skal beredskapsplanen bl.a. bidra til tilstrekkelig vanntilførsel.

Beredskapsplanen skal videre ta høyde for situasjoner som ikke lar seg rette på ved hjelp av tiltak. Det kan være aktuelt å avlive fisken for å avslutte lidelsene.

Det følger av kompetansekravet i § 6 at personalet skal ha nødvendig kompetanse i forhold til beredskapsplanen.

Ut fra fiskenes velferd, herunder tilgang på oksygen, skal maksimum oppholdstid for fisk i rørsystemer ved systemsvikt klarlegges.

Beredskapsplanen skal også inneholde en oversikt over hvilke forebyggende så vel som skadebegrensende tiltak som vil bli iverksatt ved alge- og manetforekomster, vanntemperatur og akutt forurensning som kan føre til massedød av akvakulturdyr. Det antas at tiltakene til en viss grad vil være de samme som ved utbrudd av sykdom.

Det skal videre utarbeides beredskapsplan med tanke på å kunne oppdage og begrense eventuell rømming av fisk samt effektivisere gjenfangst. Det å begrense antall rømminger vil i første rekke redusere faren for påvirkning av villfisk. Praksis viser at konsekvensene av rømming kan reduseres dersom virksomheten på forhånd har planlagt hvordan en slik situasjon skal håndteres. Beredskapsplanen må inneholde en beskrivelse av hvilke prosedyrer den enkelte virksomhet vil sette i verk ved rømming av fisk. Det forutsettes at planen utarbeides med tanke på at tiltakene skal fungere best mulig ut i fra den konkrete situasjonen,

herunder forhold som type virksomhet, art og lokalitet. Videre må det fremgå av planen at virksomheten er i stand til å etterleve reglene om gjenfangst av rømt fisk.

På bakgrunn av at sleping av oppdrettsmerder og håndtering av fisk under lasting/lossing medfører særlig risiko med tanke på rømming, skal dette omtales særskilt i planen.

Krav om innsendelse av planen er vurdert, men en ordning med godkjenning av beredskapsplan anses ikke som hensiktsmessig.

Merknader til § 8 Plassering, merking og forankring av installasjon

Hjemmelsgrunnlag er oppdrettsloven § 13.

Forvaltningsansvaret er lagt til Fiskeridirektoratet.

Regler om plassering og merking m.v. finnes i gjeldende drifts- og sykdomsforskrift § 4. Bestemmelsen som foreslås er noe forenklet.

Bestemmelsen er ment å gjelde for alle installasjoner i akvakulturanlegg og er i hovedsak begrunnet i kontrollhensyn.

Første ledd innebærer at plassering av installasjonen skal skje i samsvar med de beskrivelser, tegninger og kartblad som er lagt til grunn i selve tillatelsen. Det kan tenkes tilfeller der den opprinnelige omsøkt plassering ikke blir godkjent eller at det senere blir gitt tillatelse etter revisjon av tegninger m.v.

Ved kontroll og tilsyn har myndighetene behov for å kunne identifisere den enkelte installasjon. Merking med skilt må derfor være godt synlig fra sjø og eventuell annen naturlig adkomst, herunder også landbasert produksjon. Av denne grunn anbefales det å benytte hvitt skilt med svarte bokstaver/tall. Høyden på bokstaver/tall bør være 25 cm. Strektykkelsen bør være minimum 4 cm. Avstanden mellom bokstaver/tall bør være minimum 8 cm.

Produksjonsenheten skal være merket med det konsesjonsnummer som har fisk i merden. Av hensyn til å forenkle forvaltningens kontrollarbeid, kan en produksjonsenhet ikke være merket med konsesjonsnummer tilhørende ulike konsesjonsinnehavere, jf. § 40.

Bestemmelsens siste ledd viser til de krav som Kystverket til enhver tid stiller til forankring og merking av flytende installasjoner. Viktige sikkerhetsmessige hensyn tilsier at dette gjentas i forskriften, selv om Kystverkets regler gjelder på selvstendig grunnlag. Dette begrunnes med at dårlig eller sviktende forankring/lysmerking av installasjoner, kan forårsake farlige situasjoner for den alminnelige ferdsel til sjøs.

Merknader til § 9 Hygiene

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7 og § 19.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Første ledd er en videreføring av bestemmelser i drifts- og sykdomsforskriften § 13, § 14 og § 16 annet ledd, settefiskforskriften § 19, deler av § 20 annet ledd og § 22, samt sykdomsforskriften § 6, § 7, deler av § 12 og § 13 annet ledd.

Forslag til ny bestemmelse er en sammenslåing av en rekke bestemmelser som i dag er relativt detaljerte. Tidligere detaljerte bestemmelser om bruk og desinfeksjon av arbeidstøy, fottøy, overtrekkstøy til besøkende, håndtering av avfall (ikke animalsk avfall), transport av brukte nøter, vask og desinfeksjon av produksjonsenheter slås sammen til en bestemmelse med krav til funksjon. Konkret krav til vask og desinfeksjon av brukte nøter, gjenstander og utstyr ved flytting til annet akvakulturanlegg beholdes.

Annet ledd er en videreføring av bestemmelser i drifts- og sykdomsforskriften § 17 og settefiskforskriften § 21. Gjeldende bestemmelser stiller konkret krav til at merder og kar utendørs skal være dekket med nett eller lignende for å hindre at fugl kommer til. Dersom settefiskanlegg er utsatt for sjøsprøyt, kreves det innretning som er egnet til å skjerme karene fra sjøsprøyt. Forslag til ny bestemmelse i annet ledd er en sammenslåing av disse bestemmelsene. Ordlyden er justert slik at det stilles et funksjonelt krav.

Bestemmelsen i annet ledd innebærer ikke noe absolutt krav om at produksjonsenheter på lokaliteter med matfisk eller stamfisk skal tildekkes med nett. Det vil ofte være nødvendig å tildekke merder med nyutsatt fisk med nett for å hindre at fugl kommer til. Likedan vil det som regel være nødvendig med tildekking av kar som står utendørs på landbaserte anlegg. Innretninger som skjermer kar med settefisk eller kultiveringsfisk fra sjøsprøyt må vurderes ut fra anleggets beliggenhet.

Tredje ledd er en videreføring av bestemmelser i settefiskforskriften § 15 og sykdomsforskriften § 9.

Drifts- og sykdomsforskrift § 11 stiller krav om at driftsopplegget skal være godkjent av Mattilsynet dersom det skal tas kjønnsprodukter fra akvakulturdyr til bruk i akvakulturvirksomhet. Krav til slik godkjenning foreslås fjernet.

Bestemmelsene i § 9 gjelder for alle arter på alle typer akvakulturanlegg.

Begrunnelsen for bestemmelsene i § 9 er smittemessige hensyn.

Ved ikrafttredelse av IK-Akvakultur blir det mindre behov for godkjenningsordninger og detaljerte krav til smittehygieniske rutiner. Nødvendig hensyn til smittehygiene ivaretas ved at det i større grad stilles funksjonelle krav. Hvordan de funksjonelle kravene skal oppnås overlates i større grad til innehaver av tillatelse for det enkelte akvakulturanlegget.

Bestemmelsen i første ledd innebærer bl.a. at det på enhver lokalitet må finnes et opplegg som sikrer at;

- personell og besøkende ikke sprer smitte fra eller til akvakulturanlegget, enten ved bruk av eget arbeidstøy eller overtrekkstøy, eller ved etablerte rutiner for vask og desinfeksjon,
- brukt emballasje og annet avfall håndteres på en måte som hindrer smittespredning (håndtering av animalsk avfall reguleres av egen bestemmelse),
- produksjonsenheter vaskes og desinfiseres når de er tømt,
- eventuell transport av brukte nøter til notvaskerier skjer på en måte som hindrer avrenning og smittespredning,
- brukte nøter, gjenstander og utstyr vaskes og desinfiseres før de flyttes til annet akvakulturanlegg.

Kravet om renhold vil også bidra til å forebygge velferdsproblemer som følge av begroing.

Ved hold av enkelte arter og på enkelte stadier der en bruker levende fôr, er det nødvendig å rense i tillegg til at karet ”renser seg selv”.

Bestemmelsen i tredje ledd innebærer at det ved ethvert akvakulturanlegg hvor akvakulturdyr skal strykes, eller reproduseres på annen måte, må finnes rutiner som så langt det er mulig hindrer smittespredning med rogn og melke. Dette innebærer bl.a. etablering av skille mellom ”ren” og ”uren” avdeling, samt desinfeksjon av befruktet rogn dersom egnet desinfeksjonsmetode for den aktuelle arten finnes. Gjeldende konkrete krav til desinfeksjon av nybefruktet rogn fra ferskvannsfisk og anadrom fisk før svelling videreføres.

Jodofor kan benyttes til desinfeksjon av rogn fra en rekke fiskearter, men er mest vanlig brukt på rogn fra fisk innen laksefamilien. For andre arter enn de som tilhører laksefamilien bør det gjennomføres tester på mindre bacher mht sikkerhet i forhold til rognstadium og konsentrasjon på jodoforløsning.

Ved bruk av jodofor ved desinfeksjon av rogn fra fisk i laksefamilien må pH på løsningen være mellom pH 6 og pH 8. Anbefalt konsentrasjon på jodoforløsning er 100 mg/l, kontakttid 10 minutter. Det anbefales at rogna renses i ”rent” ferskvann før og etter desinfeksjon, alternativt at jodoforløsningen nøytraliseres med natriumthiosulfat etter adekvat kontakttid. Vann som benyttes til jodoforløsningen må være fri for organisk materiale.

En må være oppmerksom på at ulike jodoforprodukter som finnes tilgjengelig på markedet kan inneholde variable mengder med detergenter som kan ha toksisk effekt på rogn. Ved eventuelt skifte av produkt bør det gjennomføres tester på mindre bacher.

Det påpekes at desinfeksjon av rogn med jodofor er en overflatebehandling som vil ha redusert effekt mht vertikal overføring av Infeksiøs pankreasnekrosevirus (IPN), *Renibacterium salmoninarum* (Bakteriell nyresjuka / BKD / Renibacteriose) og Infeksiøs hematopoietisk nekrosevirus (IHN), ettersom disse agens også kan overføres inne i rognkornene.

Ved desinfeksjon av rogn fra marine arter, som rødspette, torsk og kveite, er det dokumentert bivirkninger ved bruk av jodofor. Ved desinfeksjon av rogn fra marin fisk kan glutaraldehyd med konsentrasjon på 400-600 mg/l og kontakttid på 5-10 minutter benyttes. Glutaraldehyd er imidlertid ikke effektiv mht nodavirus (VNN/VER). Her anbefales bruk av ozon med konsentrasjon på 0,1-0,2 mg O₃ /liter og kontakttid på 30 sekunder. En må også her være oppmerksom på at ozon kan ha toksisk effekt på rogn. Det bør gjennomføres tester på mindre bacher før bruk i større skala.

Merknader til § 10 Eget tilsyn med akvakulturdyr og installasjoner

Hjemmelsgrunnlag for femte, sjette og syvende ledd er oppdretsloven § 13, jf. § 5 og § 11. Hjemmelsgrunnlaget for første, andre og fjerde ledd er matloven § 7. Med unntak av fjerde ledd er bestemmelsen hjemlet i dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvar tillegges Mattilsynet, mht fjerde og sjette ledd har Mattilsynet forvaltningsansvar i forhold til fiskevelferd.

Fiskeridirektoratet tillegges forvaltningsansvar for fjerde, femte og sjette ledd mht rømming.

Henvisning til gjeldende regelverk er drifts- og sykdomsforskriften § 12 og settefiskforskriften § 17.

Bestemmelsens første ledd gjelder for alle arter og typer installasjoner. Fjerde, femte og sjette ledd mht til rømming gjelder ikke kultiveringsanlegg.

Første og andre ledd: Bestemmelsene som gjelder særskilt for fisk bygger bl.a. på prinsipper i Europarådsanbefalingene, hvor det er vanlig å ha noe om tilsynets utførelse og innhold. Når det foreligger fare for lidelse som følge av dårlig vannkvalitet, aggresjon, sykdom og skade og/eller fiskene har avvikende adferd kan det være behov for hyppigere tilsyn.

Reservasjonen ”så sant værforholdene tillater” er tatt inn med tanke på umulighet som følge av værforhold eller uhell som ikke kan tilbakeføres til uaktsomhet.

Tredje ledd: Med risikobasert eget tilsyn menes i denne sammenheng at tilsynet er målrettet slik at tilsynsintensiteten bygger på en vurdering av risiko i forhold til dyrenes helse og velferd. Det bør her legges vekt på faktorer som art, utviklingsstadium, temperatur, stressbelastning, dødelighet, om dyrene nylig er tatt inn i anlegget eller som de snart skal flyttes ut av anlegget etc.

Fjerde, femte og sjette ledd:

Det skal som hovedregel utføres daglig tilsyn med alle typer installasjoner, tekniske innretninger. Formålet med regelen er dels å forebygge rømming av fisk, dels å fremme god fiskevelferd. Ved å utføre daglig tilsyn, kan eventuelle feil eller mangler utbedres straks.

Kravet om daglig tilsyn gjelder imidlertid kun så sant værforholdene tillater det. I enkelte situasjoner vil det ikke være mulig å oppfylle kravet, men det er samtidig vanskelig å angi konkret hva som kan begrunne et slikt unntak. Forhold som anleggets plassering bør tas i betraktning.

For alle typer installasjoner skal det ved varslet uvær utføres særskilt kontroll for å sikre at de er forsvarlig sikret. Tilsvarende skal anlegg etterses umiddelbart etter uvær.

Merknader til § 11 Helsekontroll

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7 og § 19.

Hjemmelsgrunnlaget for første ledd er også dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende bestemmelser i *forskrift 15. januar 2004 nr. 278 om helsekontroll med akvakulturdyr* (Helsekontrollforskriften) § 4.

Helsekontrollforskriften omfatter også havbeite. Tilsvarende bestemmelse om risikobasert helsekontroll med akvakulturdyr på lokalitet for havbeite forslås videreført i *forskrift 28. august 2003 nr. 1110 om tildeling og drift ved havbeiteverksemd*, jf. forslag til forskrift om endring av forskrift.

Bestemmelsen gjelder for alle arter i alle typer akvakulturanlegg unntatt slaktermerd ved slakteri.

Begrunnelsen for bestemmelsen er hensyn til helse hos akvakulturdyr, både med hensyn til smittsom sykdom og ikke-smittsom sykdom.

Første ledd fastsetter krav til gjennomføring av risikobasert helsekontroll med akvakulturdyr. Med risikobasert helsekontroll menes at helsekontrollen planlegges og gjennomføres basert på en vurdering av risiko for at smitte introduseres, sykdom utvikles i anlegget og risiko for smittespredning fra anlegget. Den skal planlegges og gjennomføres på en slik måte at eventuell forekomst av smitte, sykdom og skader avdekkes, forebygges og eventuelt behandles på et tidlig stadium, og at risikoen for smittespredning ved omsetning av dyr reduseres.

Begrepet sykdom skal forstås vidt og omfatter alt som har negativ innvirkning på helse og omfatter både smittsomme og ikke-smittsomme sykdommer, misdannelser, deformiteter, produksjonslidelser, skader, forgiftninger, m.m.

Annet ledd: I tillegg til rutinemessig helsekontroll et behov for helsekontroll ved forøket dødelighet eller ved annen grunn til mistanke om sykdom. I slike tilfeller skal veterinær eller fiskehelsebiolog som utfører helsekontrollen i anlegget omgående varsles.

Om det er forøket dødelighet på lokaliteten er avhengig av hva som er normal dødelighet i anlegget. Selv om det her åpnes for faglig skjønn, bør det på lokaliteter med fisk gjennomføres helsekontroll når dødeligheten overskrider 0,5 promille pr produksjonsenhet pr dag.

Skjellyngel vil alltid være utsatt for påvirkningsfaktorer som resulterer i en viss dødelighet. En lav, jevn dødelighet, gjerne koblet til miljøsvingninger, er derfor normalt. En dødelighet på 15% registrert i en 14 dagers periode bør her betraktes som forøket dødelighet. Dette bør også gjelde for skjell i dyringslokalitet i sjø eller i strandsonen. I Rådsdirektiv 95/70 som fastsetter minimums krav for tiltak og kontroll av visse sykdommer hos toskallede bløtdyr (skjell) er dette også angitt som unormal dødelighet som skal følges opp med helsekontroll.

I et klekkeri for skjell bør dødelighet regnes som forøket eller unormal hvis;

- alle, eller tilnærmet alle, larver/postlarver dør i flere partier, og
- partiene er produsert fra ulike stamskjell, men i like produksjonssystemer, og
- dødeligheten skjer innenfor en begrenset tidsperiode.

Ved forøket dødelighet skal helsekontroll gjennomføres umiddelbart. Værforhold, kommunikasjonsforhold og andre praktiske forhold kan tilsi at man først sender inn prøver til helsetjenesten og at helsekontroll på lokaliteten gjennomføres så snart det er praktisk mulig. God kvalitet på prøveuttak tilsier også at prøvene må tas ut på stedet av nylig døde dyr, eller av syke dyr som avlives like før prøveuttak.

Tredje ledd: Ved vedvarende forøket dødelighet er det erfaringsmessig behov for hyppigere oppfølging enn normalt. Det vises bl.a. til at mange tilfeller av ILA har startet med andre diagnoser (IPN, PD, CMS). Det kreves ikke hyppigere oppfølging dersom dødeligheten har en entydig og avklart årsak.

Fjerde ledd: Da omsetningsforskriften trådte i kraft, ble *forskrift 31. desember 1998 nr. 1483 om overvåking og kontroll med forekomst av enkelte smittsomme sykdommer hos fisk og andre akvatiske dyr* opphevet. Dette medførte at krav til isolat ved import falt bort. Hvis dette

fører til økt handel vil risikoen for spredning av sykdom øke. Krav om helsekontroll med akvakulturdyr kan til en viss grad kompensere for denne risiko. Når levende dyr er tatt inn i et akvakulturanlegg skal det derfor gjennomføres minst én helsekontroll før levende dyr tas ut fra anlegget. Bestemmelsen er generell og gjelder således ikke bare når dyr er tatt inn fra andre land.

Merknader til § 12 Helsekontrollens innhold

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7, § 8 og § 19.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende bestemmelser i helsekontrollforskriften § 5. Tilsvarende bestemmelse om helsekontrollens innhold for havbeite foreslås videreført i *forskrift 28. august 2003 nr. 1110 om tildeling og drift ved havbeiteverksemd*, jf. forslag til forskrift om endring av forskrift.

Bestemmelsen gjelder for alle arter i alle typer akvakulturanlegg unntatt slaktermerd ved slakteri.

Begrunnelsen for bestemmelsen er hensyn til helse hos akvakulturdyr, både med hensyn til smittsom sykdom og ikke-smittsom sykdom.

Første ledd: Forskriften krever at helsekontrollen skal utføres av veterinær eller fiskehelsebiolog (dyrehelsepersonell), men det tas ikke stilling til hvilke ansettelsesforhold eller avtaler vedkommende har med akvakulturanlegget. Ansettelse eller avtale kan imidlertid være en måte for innehaver av tillatelse å dokumentere hvordan de på dette punkt sikrer etterlevelse av forskriften.

Det kan søkes Mattilsynet om tillatelse til at annet personell kan utføre helsekontrollen i anlegget. Intensjonen er at de som, på tidspunktet for fastsettelse av forskriften, utfører helsekontrolltjenester skal kunne fortsette med dette forutsatt at de kan dokumentere relevant yrkeserfaring og kompetanse.

I henhold til dyrehelsepersonelloven § 15 kan dyrehelsepersonell også bruke medhjelpere. De generelle reglene i dyrehelsepersonelloven om rett til å bruke medhjelpere gjelder også etter denne forskriften. Det er særlig aktuelt å benytte medhjelpere ved rutinemessig obduksjon av stamfisk. Ved unormale funn bør dog vurdering og undersøkelser foretas av dyrehelsepersonell.

Dyrehelsepersonelloven § 15 første ledd lyder som følger:

Dyrehelsepersonell kan i sin virksomhet la seg bistå av annet personell forutsatt at det gis tilstrekkelig instruksjon og føres tilsyn. Den som overlater utførelse av oppgaver til andre, skal påse at vedkommende har de kvalifikasjonene som kreves for forsvarlig utførelse av oppgavene.

I merknadene til denne lovbestemmelsen står bl.a. følgende:

Den som har offentlig autorisasjon skal i prinsippet være kvalifisert til å utføre oppgaver på selvstendig grunnlag innen sitt fagområde, og vedkommende kan også overlate utførelsen av

oppgavene til andre. Forutsetningen er at den man lar seg bistå av, har nødvendige kvalifikasjoner og at vedkommende instrueres og underlegges tilsyn.

Den som overlater oppgavene, har plikt til å forvise seg om medhjelperens kompetanse.

For å kunne diagnostisere, og herunder utelukke sykdommer som krever særlig kvalifisert behandling, bør alle pasienter først undersøkes av veterinær, eller eventuelt fiskehelsebiolog når det gjelder akvatiske dyr unntatt sjøpattedyr. En medhjelper kan ikke drive selvstendig praksis.

Tildeling av oppgaver bør skje etter en konkret vurdering av personellens kvalifikasjoner og oppgavens art, dvs. at oppgaveoverføringen bør være personlig slik at det ikke foretas en generell tildeling, f.eks. til en gruppe av personell. Hensynet til forsvarlighet og hensynet til at det skal kunne føres tilsyn og kontroll taler mot en slik generell oppgavetildeling. Dette stiller krav til organiseringen av virksomheten. Dersom man i for stor grad overlater oppgaver til ukvalifisert personell uten forsvarlig instruksjon og tilsyn, vil dette etter omstendighetene kunne lede til en eller annen form for ansvar for veterinæren eller annet dyrehelsepersonell.

Annet ledd: Ved hver helsekontroll skal anleggets driftsjournal gjennomgås og ut fra en risikovurdering skal et representativt utvalg av produksjonsenheter inspiseres. Faktorer som bør legges til grunn for risikovurderingen er bl.a. tidligere sykdomshistorikk, stressbelastning, dødelighet, redusert appetitt, dyr som nylig er tatt inn i anlegget eller som snart skal flyttes ut av anlegget, etc.

Ved hver helsekontroll skal det obduseres et representativt utvalg av nylig døde dyr eller dyr med unormal adferd, og relevante undersøkelser skal gjennomføres. Ved risikobasert helsekontroll er det meningen at undersøkelser skal være målrettet og forhold som tidspunkt for prøveuttak, art, utviklingsstadium, temperatur og lignende vurderes med hensyn til å avdekke eventuell sykdom.

Siden bestemmelsen er generell og gjelder alle arter i ulike produksjonsfaser fastsetter ikke forskriften antall dyr som skal obduseres. Hvilke undersøkelser som er relevante å gjennomføre er også avhengig av art og produksjonsfase, for eksempel kan det være relevant å utføre bakteriologiske undersøkelser ved obduksjon av fisk. For settefisk er det som regel i tillegg relevant å undersøke for ektoparasitter. Det bør også finnes systemer for kartlegging og registrering av forekomst av produksjonslidelser som for eksempel katarakt, ryggdeformiteter, m.v.. Her er det nødvendig med et faglig skjønn i den enkelte situasjon.

Siden stamfisk og settefisk kan representere en større smitterisiko mht smittespredning, er det krav om obduksjon av et gitt minimums antall dyr av stamfisk og settefisk, jf § 42 og § 52. Det er ikke spesifisert tilsvarende krav til matfisk.

Som forslag til anbefalt norm for obduksjon av antall matfisk angis følgende:

Ved hver helsekontroll av rutinemessig karakter bør det obduseres et representativt utvalg av minst 5 nylig død fisk eller svimere. Dersom det ikke finnes så mye død fisk eller svimere obduseres all dødfisk og alle svimere.

Ved forøket dødelighet, eller mistanke om sykdom, skal det også obduseres et representativt utvalg av nylig døde dyr, eller dyr med unormal adferd. Forskriften stiller krav til at all stamfisk som dør, etter at fisk som ikke skal strykes er utsortert, skal obduseres, jf § 42. For

andre dyr er det ikke spesifisert krav til obduksjon av antall dyr ved forøket dødelighet eller mistanke om sykdom. Det må utøves et faglig skjønn i den enkelte situasjon.

Som anbefalt norm for obduksjon av antall matfisk, settefisk og kultiveringsfisk ved forøket dødelighet angis følgende:

Ved forøket dødelighet i én produksjonsenhet bør det fra denne enhet obduseres minst 10 nylig døde dyr eller dyr med avvikende adferd. Ved forøket dødelighet i flere produksjonsenheter med lignende symptomer bør det obduseres minst 5 nylig døde dyr eller dyr med avvikende adferd fra hver produksjonsenhet med forøket dødelighet.

Tredje ledd: Ved forøket dødelighet, eller mistanke om sykdom, skal alle produksjonsenheter inspiseres, og det skal tas ut prøver og foretas undersøkelser for å finne årsaken.

Dette gjelder uavhengig av om det er smittestoff eller andre forhold som forårsaker dødelighet eller sykdom. For å avdekke årsaksforhold bør uttak av prøver for bakteriologisk, virologisk, parasittologisk og histologisk undersøkelse sikres. Det kan også være nødvendig med blodprøver, vannprøver og prøver av fôr, etc.

Ved mulig forekomst av smittsom sykdom er det særlig viktig at prøveuttak og undersøkelser gjennomføres i etter faglig anerkjente normer. Ved mistanke om alvorlig smittsom sykdom skal Mattilsynet varsles, jf. matloven § 6, og Mattilsynet har da ansvar for å sikre adekvat uttak og innsendelse av prøver.

Merknader til § 13 Bruk av legemidler og kjemikalier

Hjemmelsgrunnlaget er oppdrettsloven § 13.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Fiskeridirektoratet.

Bestemmelsen er en videreføring av drifts- og sykdomsforskriften § 22 og settefiskforskriften § 25. Begrepet ”desinfeksjonsmidler” er erstattet med ”kjemikalier”. Dette er gjort fordi ”desinfeksjonsmidler” antas å være en undergruppe av ”kjemikalier”. Den nye ordlyden favner dermed videre og ivaretar bedre bestemmelsens formål. Videre korresponderer den nye ordlyden bedre med opplysningene om kjemikalieforbruk og legemiddelforbruk som skal journalføres, jf. §§ 37 og 46.

Bestemmelsen gjelder for alle akvakulturdyr i alle typer akvakulturanlegg og installasjoner.

Begrunnelsen for bestemmelsen er hensynet til miljø og folkehelse, men da slik at disse igjen bidrar til å ivareta oppdrettsnæringens inntresser ved at overholdelse av regelen bidrar til et godt omdømme for næringen og økt lønnsomhet.

Første ledd: Bestemmelsen må ses i lys av det generelle kravet til forsvarlig miljømessig drift i forskriftens § 5. Fiskeridirektoratet har funnet at aktsomhetsplikten ved utslipp av legemidler og kjemikalier er så viktig, at det er riktig å videreføre en særskilt aktsomhetsregel for denne type situasjoner.

Andre ledd: Det er ikke praktisk mulig å hindre ethvert utslipp ved bruk av legemidler. Det kan derfor ikke utelukkes at villlevende organismer i enkelttilfelle vil kunne ta opp i seg konsentrasjoner av legemidler. Dette kan ha betydning for fiske og fangst i området rundt anlegget og varsling kan således bidra til at folk i disse periodene avstår fra fiske og fangst i

det aktuelle området. Tilsvarende vil fravær av merking vise at det ikke skjer medisinerings på anlegget og at det omkringliggende ikke belastes eller at produksjonen baseres på medisinerings.

Merknad til § 14 Slakting og håndtering av døde akvakulturdyr

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7 og § 19.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er en videreføring av drifts- og sykdomsforskriften § 6, § 15 og § 16, settefiskforskriften § 13 og § 20, sykdomsforskriften § 12 med noen endringer av ordlyden der en bl.a. har presisert kravene til beholder eller innretning for lagring av syke og døde akvakulturdyr.

Bestemmelsen om at "Biprodukter fra akvakulturdyr skal ikke brukes til fôr for akvakulturdyr" reguleres av biproduktsforordningen som nå er i ferd med å implementeres i norsk rett. Denne bestemmelsen tas derfor ut av driftsforskriften.

Biproduktsforordningen stiller ikke krav til ensilering av dødfisk på akvakulturanlegget, men utelukker heller ikke at slikt krav kan stilles. Ved gjennomføring av biproduktsforordningen i norsk rett er det behov for å videreføre krav om ensilering av dødfisk i driftsforskriften.

Bestemmelsen gjelder for alle arter og typer anlegg. Krav om ensilering gjelder kun for dødfisk og animalsk avfall fra fisk, ikke bløtdyr, krepsdyr og pigghuder.

Begrunnelsen for bestemmelsen er smittemessige hensyn

Merknader til § 15 Opprydding

Hjemmelsgrunnlaget er oppdrettsloven § 13.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Fiskeridirektoratet.

Bestemmelsen er en videreføring av drifts- og sykdomsforskriften § 30 og settefiskforskriften § 33. Første leddet er nytt og innebærer at det gis en plikt til å holde det ryddig i driftsfasen også, og ikke bare ved opphør av drift.

Bestemmelsen gjelder for alle akvakulturdyr, alle typer akvakulturanlegg og installasjoner, herunder for slaktermerder ved slakteri. Det presiseres at kravet om å fjerne installasjonen ikke gjelder for lokaliteter på land. Her vil det være opp til grunneier/huseier hva som skal skje med installasjonen.

Begrunnelsen for bestemmelsen er miljøhensyn, herunder forhindring av estetisk forurensing. Bestemmelsen, og da særlig andre ledd, har i tillegg den viktige funksjonen at oppryddingsplikten bidrar til sikker ferdsel til sjøs.

Første ledd første punktum innebærer en plikt til fortløpende å fjerne avfall og holde akvakulturanlegget ryddig. Annet punktum er tatt inn for å presisere at installasjoner eller

delar av installasjoner som ikke er i bruk, kan bidra til forsøpling av omgivelsene og således ikke er tillatt.

Annet ledd ilegger en plikt til å rydde opp etter seg ved opphør av drift. Dette betyr at alt av utstyr, avfall og lignende skal fjernes fra lokaliteten. Det presiseres uttrykkelig at dette også gjelder installasjonen, men da ikke for landbaserte anlegg, jf. merknadene om dette innledningsvis.

Da det kan ta noe tid å fjerne alt er det satt en endelig frist på seks måneder, men det presiseres at plikten til å holde det ryddig i første ledd gjelder hele tiden. Dette innebærer at når driften blir nedlagt, må man fortsatt holde akvakulturanlegget ryddig samtidig som man straks går i gang med endelig opprydding.

Det presiseres at plikten til fullstendig opprydding løper utover 6 måneder, dersom ikke plikten er oppfylt innen den tid.

Etter at de seks månedene er gått, kan fiskermyndighetene besørge opprydding på den konsesjonsinnehavers regning, dersom fristen ikke er overholdt, jf. tvangsmiddelforskriften §§ 6 og 7. Er konsesjonsinnehaver konkurs må kravet rettes til konkursboet.

I de tilfellene oppdrettsforetakene ikke lenger har tillatelse til å drive på den aktuelle lokaliteten, ønsker fiskermyndighetene at det likevel skal foreligge en oppryddingsplikt for foretaket dersom ingen har overtatt tillatelsen og det fortsatt er utstyr, avfall, installasjon etc. igjen på lokaliteten. Det er imidlertid noe tvilsomt om dette faller inn under denne forskriftens personelle virkeområde. Det bør derfor i forbindelse med høringen vurderes om andre ledd bør flyttes til tildelingsforskriftene hjemlet i oppdrettsloven. Det personelle virkeområde for disse forskriftene vil være ”enhver” og i tillegg regulerer disse forskriftene også opphørsfasen.

Kapittel III Særskilte krav ved produksjon av fisk

Merknader til § 16 Installasjoner og produksjonsheter

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk, alle typer akvakulturanlegg og installasjoner.

Kravet om substrat for støtte eller skjul i **bokstav a** omfatter krav om konstruksjon til skjul for leppefisk og substrat til støtte for plommeseekkyngel.

Merknader til § 17 Metoder og tekniske innretninger

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk, alle typer akvakulturanlegg og installasjoner.

Kravet om egnethet i **første ledd** innebærer samtidig et forbud mot metoder og tekniske løsninger som er uheldige ut fra hensynet til fiskevelferd. Bestemmelsen om at metoder skal være egnet ut fra hensynet til fiskevelferd omfatter bruk av lys for å påvirke fiskens fysiologiske funksjoner.

Bruk av kunstig lys kan ha positiv effekt ved å bidra til at fiskene sprer seg karene, og i forhold til å unngå kjønnsmodning.

Produksjon av 0-års smolt er, etter Mattilsynets syn, problematisk fordi fisken settes under et sterkt press for å få frem fysiologiske prosesser svært raskt sammenlignet med en naturlig utvikling. Utsett i sjø ved synkende temperatur og synkende dagslengde er ikke naturlig for fisken. Produksjon av vintersmolt synes å være mest problematisk. Produksjonen basert på en unaturlig årssyklus inneholder også et etisk aspekt. Det er anført at man i noen geografiske områder kun har positiv erfaring med produksjon av 0-års smolt.

Ved svikt i resirkuleringsanlegg kan det være en løsning å operere anlegget som et gjennomstrømningsanlegg. Dette forutsetter at anlegget har lagt ut rør med tilstrekkelig(e) dimensjon(er) og nødvendig pumpekapasitet. Et alternativ kan være inntak av mindre mengder vann som kan oksygeneres.

Med ”nye metoder og tekniske løsninger” i **andre ledd** menes blant annet merder, kar, forflytningsutstyr, rørsystem og nye metoder for lysstyring.

Med ”nødvendig dokumentasjon i forhold til fiskevelferd” i **tredje ledd** tenkes bl.a. på dokumentasjon av hvilke fiskestørrelser sorterings- og forflytningsutstyr er tilpasset for, og det antall fisk som kan transporteres gjennom systemet pr. tidsenhet.

Merknader til § 18 Alarm

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernsloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er en videreføring av settefiskforskriften § 17 annet ledd, men foreslås å gjelde for all fisk i landbaserte akvakulturanlegg. Forslaget til ny bestemmelse gjelder blant annet at krav til alarm nå også vil gjelde for kultiveringsanlegg.

Merknader til § 19 Vannkvalitet generelt

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernsloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all produksjon av fisk.

Merknader til § 20 Vannkvalitet i akvakulturanlegg i sjø

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernsloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk i akvakulturanlegg i sjø.

Installasjonenes utforming og plassering i forhold til for eksempel strømretning kan være avgjørende for optimal vannkvalitet.

Laksefisk er spesielt sårbare for lave oksygennivå og mange lakseoppdrettere gjennomfører rutinemessige oksygenmålinger både i ferskvanns- og sjøvannsfasen. Måling av sjøvannets oksygennivå i utvalgte merder kan derfor være et godt supplement til tetthets- og biomassetall etter som lave oksygenverdier i vannet indikerer at fisketettheten og biomassen kan være for høy i den aktuelle situasjon.

Merknader til § 21 Vannkvalitet i landbaserte akvakulturanlegg

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk i landbaserte akvakulturanlegg.

Bestemmelsen er en videreføring av settefiskforskriften § 11, men med endringer av ordlyden og omtale av kravene til vannkvalitet merknadene. Det er viktig å få presisert kravene til vannkvalitet samtidig som begrensningen på antall fisk per settefiskanlegg oppheves, jf merknadene til § 45.

Det vises til dyrevelferdsmeldingen side 159 om spesielle utfordringer for yngel og smolt: ”Utilstrekkelig vannkvalitet er et gjennomgående problem.”

I settefiskanleggene er tilgang på ferskvann ofte en begrensende faktor. Resirkulering av vann øker faren for å resirkulere smittsomme agens. Det er etter dette behov for å konkretisere en del vannparametere for å sikre fisken et godt levested på land.

Relevante måleparametere for laksefisk i ferskvannsfasen vil være råvannskvalitet med tanke på metaller (aluminium og jern), pH, oksygen, oksygendropp fra innløp til avløp i mg/l, karbondioksid og total ammoniumnitrogen (og totalt organisk materiale). Nevnte parametere bør måles for et representativt utvalg av produksjonsenheter i anlegget ved passende mellomrom. Mattilsynet ber om innspill på om O₂ bør måles på hvert kar.

Mattilsynet legger følgende størrelser til grunn som veiledende, måleparametere for landbaserte settefiskanlegg med laksefisk:

Parameter	Verdier
pH innløp	6,2 – 6,8
Oksygenmetning	Mellom 80 og 120 prosent
Oksygen (innløp)	Over 90 prosent
Oksygen (avløp)	Over 80 prosent
Karbondioksid	Under 15 milligram/liter
Total organisk materiale	Under 10 milligram/liter
Aluminium (labilt)	Under 5 mikrogram/liter

Aluminium (gjeller)	Ikke over 20 mikrogram /gram gjelle tørrvekt før utsett i sjø
Nitritt (ferskvann)	Under 0,1 milligram / liter
Nitritt (sjøvann)	Under 0,5 milligram/liter
Ammonium	Under 2 milligram /liter

Merknader til § 22 Tester og utsett i sjøvann

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk i alle typer akvakulturanlegg.

Enzymmålinger og kloridmålinger er ”egnede tester” etter **andre ledd**. Overlevelsestester som eksponerer fisk for unaturlig høy salinitet anses ikke å være etisk forsvarlig, og foreslås forbudt i **første ledd andre punktum**.

Merknader til § 23 Stell av fisk

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk i alle typer akvakulturanlegg og installasjoner.

Eksempler på andre adferdsmessige behov enn de som fremgår av ordlyden er førsøk, sosial og solitær adferd.

Ut fra denne bestemmelsen skal aggresjon og kannibalisme forebygges.

Merknader til § 24 Fôring

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk i alle typer akvakulturanlegg og installasjoner, unntatt slaktermerd ved slakteri.

Det er et generelt prinsipp at dyr i fangenskap skal fôres. Fôrets nærings sammensetning skal dekke artenes behov under ulike faser. Fravikes dette prinsippet må forsvarligheten ut fra hensynet til fiskevelferd dokumenteres. I noen tilfeller er det av hensynet til velferd, hygiene og kvalitet nødvendig å sulte fisken, og det foreslås derfor et forbud mot fôring i visse situasjoner.

Brå endringer i fôrets sammensetning eller mengde skal unngås med mindre dette er nødvendig av hensyn til fiskenes velferd eller andre tungtveiende grunner.

Leppefisk skal fôres når det ikke finnes nok lus og groe å beite på.

Merknader til § 25 Håndtering

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk i alle typer akvakulturanlegg og installasjoner.

Håndtering er generelt en belastning for fisken, særlig dersom den tas ut av vannet. Håndtering, herunder trenging, skal derfor unngås så langt mulig. Når det er nødvendig å ta fisken ut av vannet skal uttaket være kortvarig, og fisken gis tilstrekkelig støtte.

Eksempel på nødvendig tiltak for å sikre fiskens velferd under trenging og annen håndtering, er måling og tilsetning av oksygen, ev. øking av volum.

Forslaget om maksimum løftehøyde på 5 meter ved bruk av vakuumsug skyldes at man ved større løftehøyde har erfarte skadeproblemer i form av indre blødninger.

Merknader til § 26 Rovdyr, alger og maneter

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk unntatt fisk i slaktermerd, kultiveringsfisk og leppefisk.

Det vises til dyrevelferdsmeldingen om spesielle utfordringer for matfisk hvor det bl.a. påpekes behov for å utvikle teknologi og driftsrutiner som kan gi bedre beskyttelse mot skader og stress som følge av predatorer, alger og maneter.

I vill tilstand søker fisk seg vekk fra skadelige alger, maneter og lignende. Det kan ikke oppdrettsfisk gjøre i samme grad. Ved invasjon av lenkemaneter er det for eksempel benyttet oljelenser og brislingnøter for å hindre manetene å komme inn i anlegget.

Tiltakene mot predatorer, alger, maneter og lignende skal iverksettes ved behov og må differensieres ut fra risiko art og grad. Både prosentandelen og antall individer som utsettes for fare for lidelse er relevant i denne vurderingen.

Merknader til § 27 Forbud mot inngrep og fjerning av kroppsdel

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk i alle typer akvakulturanlegg.

Fjerning av hele eller deler av kroppsdel på fisk kan føre til betydelige og varige smerter. Mattilsynet er av den prinsipielle oppfatning at det ikke er riktig å fjerne kroppsdel eller foreta andre kirurgiske inngrep på fisk for å tilpasse dem våre driftsbetingelser.

Det er antatt at fjerning av fettfinne som er annerledes oppbygget enn øvrige finner, ikke påfører fisken det samme ubehaget.

For en del tilfeller vil det være behov for forskning og/eller innsamling og analyse av eksisterende kunnskap, for i tilstrekkelig grad sannsynliggjøre at funksjonskravene om å ikke påføre fisken vesentlig ubehag, er oppfylt.

Begrepet "*inngrep*" i første ledd omfatter også implantat.

§ 28 Kjemiske substanser og hormoner

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk i alle typer akvakulturanlegg.

For å unngå kjønnsmodning er det i Europa vanlig innen ørretproduksjonen å hormonbehandle foreldrene slik at avkommet blir hunnkjønn ("all-female"). Vi kjenner ikke til at dette gjøres i Norge. Høringsinstansene bes om å gi innspill på om det i Norge bør være tillatt med produksjon av "all-female".

Produksjon av triploid fisk kan innebære ubehag og smerte, og triploid fisk anses for å være generelt mindre robust. Triploid fisk bør derfor ikke aksepteres av dyrevernmessige grunner.

Merknader til § 29 Avliving av fisk

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30 og matloven § 7 og § 19.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all fisk i alle typer akvakulturanlegg.

Ved avliving i små skala er bedøving manuelt med slag mot hode eller bruk av egnet medikament gjennomførbart og forsvarlig etter **første og andre ledd**. Med avliving i småskala tenker man først og fremst på avliving av enkeltdyr i den daglige driften, eller mindre partier fisk. Høringsinstansene bes om å gi innspill på hva de oppfatter som avliving i hhv liten og stor skala.

Avliving i stor skala på lokalitet med flytende installasjoner innebærer en betydelig smitterisiko, og Mattilsynet foreslår derfor i **fjerde ledd** å forby bløgging eller annen form for avliving i slike tilfeller uten at det er gitt tillatelse. Det kan knyttes vilkår til tillatelsen for å bidra til ivaretagelse av velferdsmessige- og smittehygieniske hensyn. Med tungtveiende grunner tenkes særlig på hensynet til fiskens velferd, situasjoner der smittehensyn taler mot transport eller i forbindelse med særlig grunn til å destruere et parti settefisk.

Det er en forutsetning for å få tillatelse at avliving skjer på forsvarlig måte ut fra fiskevelferd og -helse, og at alt animalsk avfall og eventuelt blodvann samles opp og behandles etter godkjent metode og godkjent utstyr uten avrenning, jf. Forskrift av 1997.02.20 nr. 192 om

desinfeksjon av inntaksvann til og avløpsvann fra akvakulturrelatert virksomhet, og Forskrift av 1999.11.05 nr. 1148 om transport og behandling av animalsk avfall, og anlegg som behandler animalsk avfall.

På bakgrunn av dyrevernmessige, praktiske og økonomiske utfordringer knyttet til storskalaavliving i fiskeholdet må det, både innefor forskning og næring, arbeides frem forsvarlige metoder. Mattilsynet har bedt Vitenskapskomiteen om å foreta risikovurderinger relatert til stor skala avliving i fiskeholdet.

Bedøving og avliving skal foretas av en person som har den nødvendige opplæring og erfaring i avlivingsteknikker, jf krav til kompetanse.

Merknader til § 30 Miljøovervåkning

Hjemmelsgrunnlag er fiskeoppdretsloven § 18.

Forvaltningsansvaret er lagt til Fiskeridirektoratet.

Gjeldende drifts- og sykdomsforskrift § 23 sier at konsesjonsinnehaver er ansvarlig for at alle lokaliteter som er i bruk drives miljømessig forsvarlig. Det har vært en forutsetning at bestemmelsen ville bli nærmere utformet etter egen høring. Denne bestemmelsen er således ny.

Bakgrunnen for bestemmelsen er miljømessige hensyn.

Første ledd: Bestemmelsen innfører plikt til å foreta miljøundersøkelser i form av B-undersøkelser på alle lokaliteter i sjøvann med produksjon av alle fiskearter. Det bemerkes at A-undersøkelser er frivillig. B-undersøkelsen er en enkel og hyppig trendovervåkning av bunnforholdene under et fiskeoppdrettsanlegg. Både middeltilstanden for lokaliteten, og tilstanden under forskjellige deler av anlegget blir klarlagt. Skillet mellom akseptabel og uakseptabel miljøtilstand er satt til den største akkumuleringa som tillater gravende bunndyr å leve i sedimentet.

Det innføres plikt til å foreta miljøovervåkning i samsvar med de prosedyrer som er nedfelt i NS 9410. Denne standarden gjelder i sin helhet, men kompetansekrav og plan for opplæring skal ikke fastsettes av Fiskeridirektoratet, jf. pkt. 6.3 i standarden.

B-undersøkelsen omfatter tre grupper av sedimentparametere: faunaundersøkelse, kjemisk undersøkelse og sensorisk undersøkelse. Alle parametere gis poeng etter hvor mye sedimentet er påvirket av organisk stoff. Jo høyere poeng, desto mer påvirket er sedimentet. B-undersøkelsen inneholder ikke parametere som må analyseres i laboratorium.

Følgende utstyr er nødvendig for å kunne foreta B-undersøkelser: vinsj til å hente opp grabbprøver, enten bærbar, eller en fastmontert vinsj på en båt. Videre er det nødvendig med grabb som tar prøve på et bunnareal på minst 200 cm², pH-måleutstyr, redoksmåleutstyr, og eventuelt sikt, plastbalje, volummåler, håndlupe, elektrodeoppsats, desinfeksjonsvæske og kar for desinfisering.

Selve prøvetakingen er beskrevet i NS 9410 pkt. 6.7. Her fremgår det at det skal tas minst ti prøver jevnt fordelt ut over prøvetakingsområdet. Der anlegget består av frittliggende merder, skal det tas en prøve ved hver merd, uansett antall.

Undersøkelsesfrekvensen skal være som følger: Ved lokalitetstilstand 1: hvert 2. år, ved lokalitetstilstand 2: hvert år, ved lokalitetstilstand 3: hver 6. måned, og ved lokalitetstilstand 4: utvidet B-undersøkelse. Driftsforskriften § 31 regulerer nærmere situasjonen der lokaliteten har tilstand 4.

Annet ledd: B-undersøkelser skal utføres av kompetent organ. Med kompetent organ menes organ som kan dokumentere å ha relevant faglig kompetanse, samt uavhengighet. Organ som kan foreta C-undersøkelser vil være kompetent til å foreta B-undersøkelser.

Tredje ledd: Tredje ledd er en vedtakshjemmel for Fiskeridirektoratets regionkontor, og skal fungere som et verktøy i situasjoner der det vil være unødig byrdefullt for innehaver å foreta B-undersøkelser etter NS 9410. Fiskeridirektoratets regionkontor kan i slike situasjoner treffe vedtak om at alternative overvåkningsprogram skal benyttes.

Fjerde ledd: Skjema som følger med som tillegg til standarden skal benyttes. Det skal dessuten lages en kort rapport (NS 9410 pkt. 6.8) som skal inneholde kart (1:5000), det topografiske bunnkartet, anleggskartet der prøvetakingsstedene er avmerket, og alle skjemaene som er utfylt i forbindelse med undersøkelsen. Rapporten skal gi en kort beskrivelse av tilstanden under anlegget, og en sammenligning av resultatene fra de ulike prøvene.

Merknader til § 31 Tiltak ved uakseptabel miljøtilstand

Hjemmelsgrunnlag er fiskeoppdrettsloven § 18.

Forvaltningsansvaret er lagt til Fiskeridirektoratet.

Gjeldende drifts- og sykdomsforskrift § 23 sier at konsesjonsinnehaver er ansvarlig for at alle lokaliteter som er i bruk drives miljømessig forsvarlig. Det har vært en forutsetning at bestemmelsen ville bli nærmere utformet etter egen høring. Denne bestemmelsen er således ny.

Bakgrunnen for bestemmelsen er miljømessige hensyn.

Første ledd: Bestemmelsen fastsetter en plikt til å foreta utvidet B-undersøkelse ved uakseptabel miljøtilstand (lokalitetstilstand 4), ved at et større antall prøver tas under anlegget. Denneplikten følger direkte av § 31 første ledd, første punktum, og det skal ikke treffes enkeltvedtak om dette. Undersøkelsen må vise tilfredsstillende lokalitetstilstand (tilstand 1 eller 2) for at tiltak som nevnt i annet ledd ikke skal vurderes iverksatt.

Fiskeridirektoratets regionkontor gis hjemmel til å gi pålegg om at det skal foretas C-undersøkelser ved uakseptabel miljøtilstand på lokaliteten. Dette gis i enkeltvedtak. C-undersøkelse gjøres etter de prosedyrer som fremgår av NS 9410, jf. 9423. C-undersøkelse skal gjøres av akkreditert laboratorium eller akkreditert inspeksjonsorgan.

Akkreditert laboratorium: akkreditert av Norsk Akkreditering eller annet anerkjent akkrediteringsorgan som har undertegnet de relevante multilaterale avtaler for gjensidig internasjonal anerkjennelse, og som er etablert i et EU/EØS land.

Akkreditert inspeksjonsorgan: inspeksjonsorgan som er akkreditert av Norsk Akkreditering eller annet anerkjent akkrediteringsorgan som har undertegnet de relevante multilaterale avtaler for gjensidig internasjonal anerkjennelse, og som er etablert i et EU/EØS land.

C-undersøkelsen er en undersøkelse av bunntilstanden fra anlegget (nærsonen) og utover i resipienten (fjernsonen). Hoveddelen er en undersøkelse av bunndyrsamfunnet, og denne utføres primært etter NS 9423. Obligatoriske parametere som skal inngå i undersøkelsen er kvantitativ og kvalitativ undersøkelse av makrofauna (dyr større enn 1 mm), kjemiske parametere, kornstørrelse, oksygeninnhold og visuell beskrivelse.

Det skal tas to parallelle grabbprøver, som beskrevet i NS 9422 og NS 9423. Ett sett prøver tas nedstrøms så nær anlegget som mulig, og ett sett tas i det dypeste partiet i området. Dersom anlegget ligger over en bratt skrånning, skal det tas prøver ved foten av skrånningen. Bearbeiding av prøvene skal skje i henhold til NS 9423.

Det skal utarbeides en rapport som inneholder alle originaldata og en sammenfattende faglig vurdering. Rapporten skal innbefatte alle nødvendige opplysninger for å gjennomføre undersøkelser på samme måte på et senere tidspunkt, slik at trendene kan vurderes.

Annet ledd: Bestemmelsen gir hjemmel til å treffe vedtak om brakklegging og inndragning av tillatelse til å drive på lokaliteten ved uakseptabel miljøtilstand (lokalitetstilstand 4). Disse tiltak skal eventuelt først vurderes etter at rapport etter foretatt utvidet B-undersøkelse etter første ledd foreligger. Ut fra en forholdsmessighetsbetraktning skal tiltaket brakklegging alltid vurderes før inndragning av tillatelsen til å drive på lokaliteten. I alle tilfeller må ny undersøkelse vise tilfredsstillende lokalitetstilstand (tilstand 1 eller 2) før vedtak om brakklegging oppheves eller ny tillatelse gis.

Merknader til § 32 Rømming m.v.

Hjemmelsgrunnlag er oppdretsloven § 13 og 15.

Forvaltningsansvaret er lagt til Fiskeridirektoratet.

Henvvisning til gjeldende regelverk er drifts- og sykdomsforskriften § 24 og settefiskforskriften §§ 12 første ledd, 26 og 27.

Bestemmelsen gjelder for alle arter. Det presiseres at bestemmelsen gjelder for alle typer akvakulturanlegg og installasjoner, herunder også slaktemerder, landanlegg og settefiskanlegg.

Rømming av oppdrettsfisk må unngås både av hensyn til villfisken og miljøet for øvrig. Bestemmelsen skal bidra til å oppfylle formålsbestemmelsen i oppdretsloven, herunder en balansert og bærekraftig utvikling av oppdrettsnæringen. Hensikten er både å forebygge og begrense rømming av fisk.

Videre vises det til at en tillatelse til å drive akvakulturvirksomhet gis for en bestemt lokalitet, jf. oppdrettsloven §§ 3 og 4. Forutsetningen for tillatelsen er også at fisken skal holdes inne i installasjonen som er beskrevet i søknaden. Det er således ikke tillatt å slippe fisk ut fra installasjonen. Rømming av fisk vil også være i strid med tillatelsen.

For oppdretter vil rømming av fisk representere et økonomisk tap og vil også kunne føre til et dårlig omdømme for næringen.

På denne bakgrunn skal det utvises tilstrekkelig aktsomhet for å hindre at fisk rømmer. I denne sammenheng vises det til forskriftens § 5 med krav om forsvarlig drift og øvrige bestemmelser i regelverket som har som formål å hindre rømming. Det er avgjørende at oppdretter har stort fokus på forsvarlig drift også med tanke på å hindre rømming.

Det skal videre sørges for at eventuell rømming oppdages raskest mulig. Det vises til at gjeldende drifts- og sykdomsforskrift stiller krav om at det i perioden 1. oktober til 30. april, skal drives overvåkningsfiske med sikte på å oppdage rømming av laks og ørret. Bakgrunnen for kravet er at en på et så tidlig tidspunkt som mulig, skal få satt i verk skadebegrensende tiltak ved rømming.

Etter en evaluering av regelverket om overvåkningsfiske, foreslås det at ordningen avvikles. Begrunnelse for dette er bl.a. at effekten av å drive overvåkningsfiske er begrenset. Ut i fra et føre-var synspunkt, burde dessuten krav ved rømming av fisk omfatte alt oppdrett av fisk og gjelde hele året. I vurderingen er det lagt vekt på at intensjonene med overvåkningsfiske er gode, men at ordningen ikke fungerer hensiktsmessig i praksis. Det er vurdert som ressurskrevende å få på plass en mer ensartet forvaltningspraksis, enn det som er tilfelle i dag. Dessuten er krav knyttet til utstyr ikke i tilstrekkelig grad tilpasset den enkelte fiskeart, fiskestørrelse, lokalitet og rømmingstidspunkt.

En gjennomgang av rømmingsrapporter viser også at andelen av rømminger som oppdages ved overvåkningsfiske, er lav. Videre er det lagt vekt på at overvåkningsfiske har uheldige bivirkninger ved uønsket fangst av fugl og villfisk. Endelig antas det at nye krav til både internkontroll og ny teknisk standard for oppdrettsanlegg, vil bidra til en reduksjon i antall rømminger av fisk.

På denne bakgrunn er krav om overvåkningsfiske erstattes av tiltak som iverksettes etter en risikovurdering. Det understrekes at det ikke er meningen at oppheving av bestemmelsen om overvåkningsfiske skal føre til lemping på dette punktet. Det vil imidlertid være opp til den enkelte oppdretter å lage systemer og rutiner som sørger for at rømming oppdages så raskt som mulig. Dette systemet bør tilpasses den enkeltes virksomhet både med hensyn til type virksomhet, fiskeart etc. Ett tiltak kan være å ha månedlig videoovervåkning av notpose kombinert med dykkerinspeksjon.

Det skal også sørges for at eventuell rømming i størst mulig grad begrenses. Dette innebærer bl.a. at reglene om gjenfangst etter rømming av fisk, må kunne oppfylles.

Det vises til at forskriften har egne regler om meldeplikt ved rømming.

Kravet om at det skal finnes egnet innretning for å hindre at fisk rømmer gjennom avløpet, vil i hovedsak gjelde for landbasert produksjon inkludert settefisk. Det bemerkes at reglene om forebygging og begrensnings av rømming, også gjelder for slik produksjon. Tiltakene må

tilpasses denne produksjonsformen, eksempel sekundære tiltak mht. rømming og ved flytting av fisk.

Merknader til § 33 Meldeplikt ved rømming

Hjemmelsgrunnlag er oppdretsloven §§ 10 og 13.

Forvaltningsansvaret er lagt til Fiskeridirektoratet.

Plikt til å melde fra om rømming av fisk er i dag regulert i drifts- og sykdomsforskriften § 24 nr. 3. Innholdet i bestemmelsen videreføres, men ordlyden er noe endret. Nærmere krav til meldeplikten fastsettes i eget skjema og ikke i selve forskriften.

Bestemmelsen gjelder for alle fiskeslag.

Regelen skal medvirke til at rømming av fisk begrenses så snart som mulig. Det er derfor svært viktig at Fiskeridirektoratets regionkontor straks får melding om rømming av fisk. Dette gjelder også ved mistanke om rømming, slik at det kan iverksettes tiltak.

Meldingen skal gis på skjema som fastsettes av Fiskeridirektoratet. Opplysninger om hva meldingen skal inneholde og på hvilken måte den skal sendes, vil fremgå av skjemaet. Det forutsettes at dagens skjema i hovedsak vil bli videreført. Rutiner for elektronisk innsending av rømmingsmelding vil bli vurdert.

Fiskeridirektoratets regionkontor skal sørge for at fylkesmannens miljøvernavdeling så snart som mulig får underretning om rømming.

Merknader til § 34 Gjenfangst av rømt fisk

Hjemmelsgrunnlaget er oppdretsloven § 13.

Forvaltningsansvaret er lagt til Fiskeridirektoratet.

Bestemmelsen viderefører i utgangspunktet innholdet i drifts- og sykdomsforskriften § 24 nr. 4 om plikt til gjenfangst etter rømt fisk, men det er nytt at bestemmelsen gjelder for alle fiskeslag. Ettersom den nye forskriften ikke er ment å skulle regulere tiltak ved påvisning eller mistanke om smittsom sykdom, er § 24 nr. 4 tredje ledd tatt ut. Hjemmel for eventuelle pålegg om tiltak ved påvisning eller mistanke om smittsom sykdom vil i tilfelle være *forskrift 4. juli 1991 nr. 509 om forebygging, begrensnig og utrydding av sykdommer hos akvatiske organismer*.

Bestemmelsen gjelder for alle arter og typer installasjoner og innebærer en plikt til straks å sette i verk gjenfangst etter rømt fisk. Formålet er skadebegrensning.

Når det er klart at fisk har rømt, vil det som regel være konsesjonsinnehaver selv som har de beste forutsetninger for å få satt i gang gjenfangst. Det vises også til at det ved annen næringsaktivitet er vanlig at det er utøveren selv som pålegges å avbøte eventuelle skadelige effekter av virksomheten. Det presiseres derfor at gjenfangstplikten gjelder konsesjonsinnehaver. Dersom konsesjonsinnehaver ønsker å benytte personer som ikke er ansatt i virksomheten, eller fartøy som eies av andre, må det utferdiges fullmakt. Hvis det ikke

stilles krav til slik dokumentasjon, kan en risikere at det fiskes ulovlig under påskudd om avtale om gjenfangst.

Det vises også til at konsesjonsinnehaver har en eksklusiv gjenfangstrett i nærområdet rundt anlegget de første 14 dagene etter rømming, jf. oppdretsloven § 9.

Utgangspunktet er at gjenfangstplikten kun gjelder innenfor et bestemt sjøområde, og opphører når det er åpenbart at det ikke lenger befinner seg rømt fisk i dette området. Dette vil som regel bety at det skal fiskes i nærområdet til det ikke lenger fanges rømt oppdrettsfisk. Begrensningen til 500 meter er satt for å redusere omfanget av villfisk i fangsten.

Annet ledd gir Fiskeridirektoratets regionkontor, i samråd med fylkesmannen, mulighet til å utvide og innskrenke plikten til gjenfangst. Innskrenking av plikten kan for eksempel være aktuelt for å hindre at det blir fisket for mye villfisk (laksefisk og marin fisk). Utvidelse av plikten kan tenkes hvor det viser seg at rømt fisk står i stim utenfor 500 meters-sonen. Det er fylkesmannen som må gi dispensasjon fra det generelle fiskeforbudt av laksefisk i sjø. Det er uansett ønskelig at gjenfangst i medhold av hhv. oppdretsloven og lakse- og innlandsfiskeoven samordnes, der dette er mulig.

Regionkontorene må også vurdere om sektormyndighetene skal varsles og spørres om råd. Mattilsynet kan for eksempel ha kjennskap til fiskens helsetilstand, og de kan vurdere om det må iverksettes ekstraordinære tiltak.

I noen tilfeller vil det også være behov for å samordne gjenfangstfiske i forhold til saltvannsfiskeoven, men dette har fiskerimyndighetene selv ansvaret for.

Merknader til § 35 Produksjonslys

Hjemmelsgrunnlaget er oppdretsloven § 13.

Forvaltningsansvaret er lagt til Fiskeridirektoratet.

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende drifts- og sykdomsforskriften § 25. Regelen gjelder for installasjoner der det drives produksjon av fisk. Sikkerhetsmessige hensyn ligger bak regelen.

Bruk av lys under produksjonen er vanlig for å fremme veksten og utsette kjønnsmodning av fisk. Det er viktig å unngå at slikt lys sjenerer trafikken til sjøs og det er sikkerhetsmessige hensyn som ligger bak bestemmelsen. Det presiseres at bestemmelsen også gjelder installasjoner på land dersom disse har produksjonslys som kan sjenerer trafikken til sjøs.

Kapittel IV Ytterligere krav ved produksjon av stamfisk og matfisk

Merknader til § 36 Driftsplan og brakklegging

Hjemmelsgrunnlag er oppdretsloven § 10 og matloven § 14.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges både Fiskeridirektoratet og Mattilsynet, men slik at Mattilsynet foretar vurderingene etter fjerde ledd, mens Fiskeridirektoratet foretar vurderingene etter femte ledd, i forbindelse med godkjenning av planen.

Bestemmelsen er en videreføring av drifts- og sykdomsforskriften § 8 og § 19, men med mange endringer. Det er satt en ny frist for innsendelse av driftsplan, utvidet tidsrom for planen, ny saksgang, presisert hva som er h.h.v. Mattilsynets og Fiskeridirektoratets vurderingstema i forbindelse med godkjennelse av planen, minimumskrav til brakklegging av akvakulturanlegg m.m.

Begrunnelsen for bestemmelsen er hensynet til fiskehelse, arealhensyn og kontrollhensyn. For nærmere redegjørelse omkring hensynene vises til omtalen av disse i forbindelse med tredje ledd.

Bestemmelsen gjelder for all stamfisk og matfisk i akvakulturanlegg i sjøvann.

Første ledd: Etter gjeldende regelverk er det krav til driftsplan for alle arter, med unntak av settefisk, men praksis har variert med hensyn til om myndighetene har krevd driftsplan for marin fisk og skjell. I den nye driftsforskriften er kravet begrenset til å gjelde matfisk og stamfisk i sjøvann. Dette innebærer at f.eks. matfisk av torsk er omfattet, men ikke skjell.

Det er vanlig at et oppdrettsforetak i en region utarbeider **en** driftsplan for samtlige lokaliteter foretaket har tillatelse til å benytte i regionen.

Andre ledd: Den nye bestemmelsen innebærer en utvidelse av planen fra to år til tre år. Dette er begrunnet i at hensynet til en naturlig produksjonssyklus tilsier at driftsplanen bør dekke en treårsperiode, bl. a. av hensyn til brakklegging. Næringen bes særlig kommentere hvorvidt utvidelsen vil representere en økt belastning for dem.

Dato for innsending av driftsplan endret fra 15. desember til 1. oktober. Dette vil i større grad gjøre det mulig for forvaltningen å få behandlet planene innen 1. januar.

Tredje ledd:

Fiskeridirektoratet trenger opplysningene i tredje ledd til følgende **formål:**

- Kontroll av følgende bestemmelser:
 - Passivitetbestemmelsen i tildelingsforskriftene som først og fremst er begrunnet i hensynet til å unngå beslaglegging av unødig areal.
 - Kontroll av taket på antall lokaliteter pr konsesjon, jf. forslaget til tildelingsforskrift for laks, ørret og regnbueørret.
- Tilrettelegge for effektiv arealutnyttelse for å oppnå økt verdiskapning.
- Beredskapshensyn i forhold til oversikt over hvor det er fisk f.eks. ved utslipp av olje eller algeangrep. Opplysningene vil også kunne ha betydning ifm. rømming av fisk. Det presiseres at innrapporterte opplysninger i begge disse tilfellene kunne gi et riktigere bilde av situasjonen enn driftsplaner, men det antas at driftsplanene kan fungere som et supplement i denne sammenheng.

For Fiskeridirektoratet er det viktig å vite, i de tilfellene flere konsesjoner driver på samme lokalitet, hvilke konsesjoner det blir satt ut fisk på i forhold til kontroll av passivitetsregelen og taket på antall lokaliteter pr konsesjon.

Mattilsynet trenger opplysningene til følgende formål:

- Koordinering av sykdomsforebyggende brakklegging begrunnet i fiskehelse.
- Kontroll av kravet til sykdomsforebyggende brakklegging. Krav til rapportering, jf. § 38 vil primært ivareta dette, men driftsplan kan fungere som et supplement også i denne sammenhengen.

Fjerde ledd: Etter drifts- og sykdomsforskriften § 19 er det krav om at alle oppdrettslokaliteter som omfattes av forskriften skal tømmes og brakklegges regelmessig. Praksis har variert med hensyn til hvor lang brakkleggingstid myndighetene har krevd av akvakulturanlegg med laks og regnbueørret, men har som regel ligget innenfor tidsrommet 1 – 6 måneder. Krav til regelmessig brakklegging av akvakulturanlegg med marin fisk har i liten grad blitt håndhevet. Den nye bestemmelsen innebærer at krav til minimum 2 måneders brakklegging etter hver produksjonssyklus forskriftsfestes. Brakkleggingstiden begynner å løpe når anlegget er tømt for fisk, nøter tatt opp og anlegget for øvrig er rengjort.

Regelmessig brakklegging er et vel anerkjent sykdomsforebyggende prinsipp for å bryte smittesyklusen for smittestoffer som kan være tilstede før nytt utsett. Hvor lang brakkleggingstid som skal til for å bryte en smittesyklus er avhengig av en rekke forhold; type smittestoff, mengde, miljøforhold, etc. Det faglig grunnlaget for å kreve minimum 2 måneders brakklegging kan diskuteres. Forslaget er basert på praktisk erfaring med regelmessig brakklegging av akvakulturanlegg med laks og regnbueørret. Til sammenligning kan nevnes at anlegg med laks og regnbueørret som ikke har påvist ILA, men som ligger i en bekjempelsessone for ILA, skal brakklegges minimum 2 måneder. Hele bekjempelsessonen skal brakklegges i minimum én måned før nytt utsett.

I forhold til marin fisk finnes ikke det samme erfaringsgrunnlaget. Det er innhentet faglig råd fra Veterinærinstituttet mht behov for regelmessig sykdomsforebyggende brakklegging av akvakulturanlegg med marin fisk, og om brakkleggingstiden i tilfelle bør være den samme som for anadrom laksefisk. Hovedkonklusjonen herfra er at det pr.d.d ikke foreligger vitenskapelige baserte argumenter for å håndtere marin fisk og anadrom laksefisk forskjellig.

Lengden på en produksjonssyklus er avhengig av hvilken art som produseres, temperaturforhold, etc. Det er stor forskjell i normal produksjonstid fra nord til sør i landet. Utsett av laks og delvis regnbueørret kan foregå mer eller mindre kontinuerlig i løpet av vår, sommer og høst. Derfor er det ikke mulig å gi en presis definisjon av én produksjonssyklus, og det bør være rom for lokale tilpasninger.

Som veiledende norm for laks og regnbueørret angis følgende:

- Vår- og sommerutsett i et akvakulturanlegg i samme kalenderår kommer inn under én produksjonssyklus.
- Høstutsett i et kalenderår og vår- og sommerutsett påfølgende år i et akvakulturanlegg kommer inn under én produksjonssyklus.
- Vår- og sommerutsett på samme lokalitet to år på rad kommer ikke inn under én produksjonssyklus.
- Høstutsett i samme akvakulturanlegg to år på rad kommer ikke inn under én produksjonssyklus.
- En produksjonssyklus bør uansett ikke overskride 30 måneder.

For marin fisk finnes ikke det samme erfaringsgrunnlaget men det anbefales at de samme prinsipper legges til grunn for vurdering av produksjonssyklus for marin fisk som for laks og regnbueørret.

Det bes spesielt om kommentarer fra høringsinstansene på veiledende normer for produksjonssyklus.

I henhold til fjerde ledd annet punkt kan lengre brakkleggingstid være nødvendig dersom hensynet til fiskehelse i et enkelt akvakulturanlegg eller i et område tilsier det. For å få til en koordinert sykdomsforebyggende brakklegging av lokaliteter innenfor et område på minimum 1 måned, vil det ofte være nødvendig med lengre brakkleggingstid enn 2 måneder av flere enkeltanlegg. Tidligere erfaring med sykdomsproblemer og dårlige miljøforhold i et enkelt anlegg kan også tilsa at det ut fra hensyn til fiskehelse er nødvendig med lengre brakkleggingstid enn 2 måneder. Det forutsettes da at dette i tilfelle gjøres ut fra en konkret vurdering i det enkelte tilfellet.

Ut fra hensyn til fiskehelse vil en ved vurdering av driftsplan legge til grunn at akvakulturanlegg med laks og regnbueørret innenfor et område skal være brakklagt samtidig i minimum én måned. Det er innhentet faglig råd fra Veterinærinstituttet på om anlegg med marin fisk innenfor det samme område bør brakklegges samtidig med laks og regnbueørret. Hovedkonklusjonen her fra er at marin fisk kan opprettholde og overføre smitte også til nye utsett av laks og regnbueørret. Risikoen er lav, men i prinsippet bør de samme kriterier legges til grunn for koordinert brakklegging av anlegg med marin fisk som for anlegg med laks og regnbueørret.

På bakgrunn av dette bør en tilstrebe en koordinert brakklegging av alle akvakulturanlegg innenfor et område i minimum én måned. På grunn av at produksjonsperioden for marin fisk kan være så forskjellig fra laks og regnbueørret kan dette i praksis være vanskelig å få til. Krav om at anlegg med marin fisk skal brakklegges samtidig med laks og regnbueørret vil kunne føre til uforholdsmessige store konsekvenser for produksjon av marin fisk. Ved vurdering av driftsplan vil en derfor legge til grunn at akvakulturanlegg med marin fisk ikke nødvendigvis må brakklegges samtidig med anlegg for laks og regnbueørret innenfor samme område.

Femte ledd: I forbindelse med behandling av driftsplaner legges det et ”puslespill” for å oppnå en effektiv arealutnyttelse i et området samtidig som kravene til sykdomsforebyggende brakklegging skal ivaretas. Dette medfører at en konsesjonsinnehaver kan bli nektet å få godkjent planen sin hvis Fiskeridirektoratet mener at et annet driftsmønster kan utløse en større verdiskapning totalt sett for næringen i et område. Samtidig bør det understrekes at Fiskeridirektoratet også må se hen til den enkelte aktørs inntjeningsmuligheter. Jo mer inngripende en manglende godkjennelse av driftsplanen fremstår for den enkelte, jo større må den økte totale verdiskapningen være.

Hva som menes med et område vil kunne variere. Typisk vil det kunne være et fjordsystem eller annet naturlig avgrenset geografisk område, men også mer åpne kystområder der akvakulturanleggene ligger tett kan komme inn under begrepet.

Når det gjelder begrepet ”brakklegging” i dette leddet, må det gjelde både sykdomsforebyggende brakklegging og frivillig brakklegging. Med frivillig brakklegging menes brakklegging som oppdretter selv ønsker i forhold til egne vurderinger av hva som er egnet driftsmønster. Dette kan være begrunnet i driftsøkonomiske betraktninger eller hensynet til et godt miljø.

Sjette ledd: Den foreslåtte saksgangen innebærer av Fiskeridirektoratets regionkontor i samråd med Mattilsynets distriktskontor skal fatte vedtak om godkjenning av driftsplanen. Dette vil vanligvis skje på et møte der de to etatene går gjennom driftsplaner for et område, noe som er i samsvar med dagens praksis. Nytt i forhold til dagens praksis er at Mattilsynet distriktskontor i vedtak kan avslå godkjenning dersom hensynet til fiskehelse tilsier det.

Den valgte saksbehandlingsmodellen vil være en fordel for næringen ved at de bare har ett vedtak å forholde seg til, enten vedtak fra Fiskeridirektoratet eller vedtak fra Mattilsynet. Modellen forutsetter at Fiskeridirektoratet og Mattilsynet må lage ensartede saksbehandlingsrutiner for rask og effektiv saksbehandling.

Det er satt krav om godkjenning av driftsplan av hensyn til å oppnå en koordinert bruk av akvakulturanlegg i området. Koordineringen kan være begrunnet i fiskehelse (Mattilsynets ansvarsområde, jf. fjerde ledd), men kan også være begrunnet i hensynet til effektiv arealutnyttelse for å oppnå økt verdiskapning (Fiskeridirektoratets ansvarsområde, jf. femte ledd).

Syvende ledd: Oppdretter er forpliktet til å følge den godkjente delen av driftsplanen, og det er derfor satt som krav i forskriften at dersom planen blir fraveket i vesentlig grad må det søkes om godkjenning. Som vesentlig endring regnes alle endringer som vil ha betydning i forhold til formålene med driftsplanen, men særlig tidsrom for brakklegging. Utsettes f.eks. utslakting av fisk med en måned må det regnes som en vesentlig endring da det vil kunne få betydning i forhold til formålene nevnt i forbindelse med tredje ledd. Utsettelse på et par dager regnes på denne annen side ikke som en vesentlig endring.

Godkjenning av ny driftsplan kan ikke påregnes dersom endringen får innvirkning på den koordinerte brakkleggingen av et område på minimum én måned.

Søknad om godkjenning av vesentlig endring av driftsplanen sendes Fiskeridirektoratet og behandlingen av søknaden skal følge samme saksgang som beskrevet i sjette ledd.

Merknader til § 37 Journalføring

Hjemmelsgrunnlag er matloven § 14, dyrevernloven § 30 og oppdrettsloven § 10. Fiskeridirektoratet har tilsyns- og vedtaksmyndighet i forhold til følgende deler av bestemmelsen: § 37 første ledd, annet ledd bokstav a t.o.m. f, tredje ledd bokstav a t.o.m. c, fjerde og femte ledd.

Mattilsynet har tilsyns- og vedtaksmyndighet i forhold til følgende deler av bestemmelsen: § 37 første ledd, annet ledd bokstav a, b, e, f og g, tredje ledd bokstav a t.o.m. e, fjerde ledd bokstav a, b og c, femte ledd bokstav b og c.

Bestemmelsen er en videreføring av drifts- og sykdomsforskriften § 9, sykdomsforskriften § 5 og helsekontrollforskriften § 6, men en del endringer er foreslått, bl a på grunn av ny produksjonsregulering. En del av endringene vil bli redegjort for under omtalen av det enkelte leddet.

Bestemmelsen gjelder for alle fiskearter som enten er matfisk eller stamfisk i alle typer akvakulturanlegg og installasjoner, med unntak av slaktemerder der kravet om journalføring begrenses til annet ledd bokstav c, tredje ledd bokstav a og b, fjerde ledd bokstav a og c. Krav til journalføring for slaktemerder er nytt. Siste leddet gjelder kun for stamfisk og er også nytt.

Begrunnelsen for bestemmelsen er kontrollhensyn.

Fiskeridirektoratet har behov for opplysningene først og fremst for å kontrollere reglene om biomasse, rømming, passivitet, kravet til forsvarlig drift og aktsomhetsregelen i forbindelse med bruk av kjemikalier og legemidler.

Mattilsynet har behov for opplysningene først og fremst for å kontrollere reglene om hygiene, eget tilsyn, helsekontroll og -status, slakting og håndtering av døde akvakulturdyr, driftsplan, brakklegging, tetthet og biomasse i akvakulturanlegg.

Første ledd: Driftsjournalen må betraktes som en del av IK-dokumentasjonen i henhold til forskriften om IK-akvakultur § 5, 3. ledd. Det fremgår av definisjonen av internkontroll i samme forskrift § 3 nr. 1, at internkontroll er systematiske tiltak som skal sikre at virksomhetenes aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av akvakulturlovgivningen. Kravet i drifts- og sykdomsforskriften § 9 første ledd om at konsesjonsinnehaver plikter å kunne dokumentere å ha systematisk oversikt over virksomheten er derfor ikke videreført i driftsforskriften, da det er dekket av forskriften om IK-akvakultur.

Formuleringen i drifts- og sykdomsforskriften § 9 første ledd om at driftsjournalen kan kreves fremlagt ved inspeksjon av de organer som er tillagt myndighet etter forskriften er heller ikke videreført. Begrunnelsen for det er at når driftsjournalen faller inn under IK-dokumentasjonen etter forskriften om IK-akvakultur, fremgår det forutsetningsvis av forskriften at konsesjonsinnehaver må fremlegge IK-dokumentasjonen når myndighetene krever det.

Videre når det gjelder forholdet til internkontroll, er det i bestemmelsen om driftsjournal i driftsforskriften valgt å angi konkrete krav til hva journalen minimum skal inneholde. Begrunnelsen for det er viktigheten av de bestemmelsene journalen skal brukes til å kontrollere. Fiskeridirektoratet og Mattilsynet har derfor ikke funnet det riktig å fullt ut overlate til konsesjonsinnehavers skjønn hva som skal journalføres.

Det fremgår av første ledd at det er plikt til å oppbevare driftsjournalen på akvakulturanlegget. Begrepet akvakulturanlegg er definert i § 4 bokstav b. Her fremgår det at eventuelt tilhørende landbase er omfattet av begrepet.

Oppbevaringsplikten er redusert fra fem år til tre år. Dette er begrunnet i hensynet til å redusere byrdene for oppdretterne. For å drive effektiv kontroll med passivitetsregelen som er på to år, trenger Fiskeridirektoratet at journalen må gå tre år tilbake i tid. Plikten til oppbevaring innebærer at konsesjonsinnehaver plikter å ha en historisk oversikt tre år tilbake. Ønsker tilsynsmyndighetene f. eks. å se hva som ble journalført på en bestemt dato for to år siden, skal konsesjonsinnehaver kunne fremskaffe dette.

Annet ledd: Plikten til journalføring på lokalitetsnivå i annet ledd, der det fremgår at journalen minst skal inneholde oppdaterte opplysninger, innebærer en plikt til å journalføre enhver endring eller ny situasjon som omhandles av de nærmere spesifiserte opplysningene. Brakklegging av akvakulturanlegget eller rømming skal således journalføres straks det skjer. Journalen skal være helt oppdatert i forhold til reelle situasjonen i anlegget.

Vedrørende annet ledd bokstav a skal det fremgå nummer på samtlige produksjonsenheter på anlegget. En produksjonsenhet vil vanligvis være en merd på anlegg for matfisk i sjø. Produksjonsenhet er definert i § 4 bokstav m.

At sammenhengen mellom produksjonsenhet og konsesjon skal fremgå er en videreføring av kravet i drifts- og sykdomsforskriften § 9 nr. 1 der det fremgår krav om journalføring både på konsesjons-, lokalitets- og enhets-/merdnivå. Strukturen i den nye bestemmelsen om journalføring er ment å være en forenkling i forhold kravet om gjennomgående journalføring på alle tre nivåene.

Det er nytt at sammenhengen mellom produksjonsenhet og innehaver av konsesjon skal fremgå av journalen. Kravet har sammenheng med kravet til rapportering i § 38.

Kravet til journalføring av notimpregneringsmiddel er ikke videreført i denne bestemmelsen. Begrunnelsen for det er at notimpregneringsmiddel omfattes av kjemikalier i annet ledd bokstav e og således er unødvendig å nevne eksplisitt. Begrepet legemidler antas også å falle inn under begrepet kjemikalier, men myndighetene har funnet at begrepet er så innarbeidet og er en så stor, viktig og omfattende undergruppe av kjemikalier at den bør nevnes uttrykkelig.

Forurensingsmyndighetene bes i forbindelse med høringen av denne forskriften ta stilling til hvorvidt journalføring av kjemikalieforbruk er en plikt i henhold til regelverk som forurensingsmyndighetene forvalter, og hva som eventuelt bør gjøres for å samordne hvis så er tilfelle.

Tredje ledd: Når det gjelder hva som ligger i begrepene ”oppdaterte opplysninger” og ”produksjonsenhet” vises til omtalen av disse under annet ledd.

Det presiseres at med ”beholdning av fisk” menes også eventuell beholdning av leppefisk som er satt ut sammen med matfisk eller stamfisk.

Med begrepet ”slaktetilstand” i tredje ledd bokstav b forstås rund, sløyet og sløyet og hodekappet fisk.

Med relevante parametere for vannkvalitet tenkes på de parametere som fremgår i vannkvalitetsbestemmelsene.

Fjerde ledd: Plikten til journalføring daglig innebærer at opplysningene skal journalføres daglig uansett om det er endring av situasjonen eller ikke. Er det f. eks. flere dager det er røktet, og det ikke er dødfisk, skal det journalføres at det er null dødfisk den enkelte dag.

Under begrepet ”årsak” til tap i bokstav c kommer følgende kategorier; dødfisk, utkast fra slakteri, rømming, uforklarlig svinn og tellefeil. Dette er i tråd med de kategoriene som nå er foreslått i Havbruksdata.2.

Fjerde ledd bokstav d om fôrforbruk og fôrtype er begrunnet i kontroll av biomasseregelen i § 40. Når det gjelder fôrtype skal energiinnholdet oppgis, eventuelt varebetegnelse i de tilfellene energiinnholdet for den bestemte fôrtype er alminnelig tilgjengelig, f eks oppgitt på pakningen.

Femte ledd: Til private aktører gis stamfiskkonsesjoner for en periode på 5 år av gangen. For disse midlertidige stamfiskkonsesjonen trenger Fiskeridirektoratet opplysningene i femte ledd for å vurdere om driften har vært i samsvar med forutsetningene for konsesjonen og om

forlengelse på nye 5 år kan gis. Formålet med konsesjonstypen er å produsere rogn og melke av sykdomsfri fisk med høy avlsverdi eller fra spesielle stammer.

Mattilsynet trenger opplysningene i femte ledd bokstav b og c for sporbarhet ved eventuell forekomst av smittsom sykdom.

Merknader til § 38 Rapportering og melding

Hjemmelsgrunnlag er oppdrettsloven § 10 og matloven § 14.

Fiskeridirektoratet har tilsyns- og vedtaksmyndighet for hele bestemmelsen med unntak av tredje ledd bokstav c. Mattilsynet har tilsyns- og vedtaksmyndighet for første ledd unntatt bokstav i, annet og tredje ledd.

Bestemmelsen er ny. Tidligere har oppdretterne rapportert i medholdt førkvoteforskriften § 7 første ledd og lakselusforskriften § 4. Videre har drifts- og sykdomsforskriften § 7 en bestemmelse om å gi opplysninger om faktisk etablering og produksjonsstans m.m..

Plikten til rapportering i første og andre ledd gjelder inntil videre kun for akvakulturanlegg med matfisk og stamfisk av laks, ørret og regnbueørret. Det presiseres at det foreslås plikt til å rapportere fra akvakulturanlegg hvor det ikke befinner seg fisk, såkalt null-rapportering. Begrunnelsen for dette er kontrollhensyn. For det første vil det gi forvaltningen anledning til å kontrollere at den forpliktende driftsplanen blir fulgt. Videre vil det gi en effektivt og hensiktsmessig kontrollmulighet av passivitetsreglene i tildelingsforskriftene. For det tredje innebærer det en logisk svikt at det ikke skal rapporteres fra akvakulturanlegg hvor det ikke befinner seg fisk.

Plikten til å inngi melding i tredje ledd gjelder for akvakulturanlegg med matfisk og stamfisk av andre fiskearter enn laks, ørret og regnbueørret.

Begrunnelsen for bestemmelsen er kontrollhensyn og beredskapshensyn. Fiskeridirektoratet vil først og fremst ha behov for opplysningene i forbindelse med kontroll av reglene om biomasse, forsvarlig drift og passivitet på lokalitet, og i særskilte tilfelle ved rømming, f eks ved ukjent opphav.

Første og andre ledd: Opplysningene i rapporteringsbestemmelsen korresponderer med kravene til journalføring. Dette vil gjøre det enklere for innehaver av tillatelsen til å rapportere inn opplysningene da disse allerede er journalført. Mange oppdrettsforetak har i dag elektronisk journal. Det presiseres at ikke alle journalføringsopplysningene skal rapporteres, men kun de av stor betydning av forvaltningen å få hånd om for å kunne drive effektiv kontroll av viktige bestemmelser.

For nærmere omtale av opplysningene vises til merknadene til journalføringsbestemmelsen. Det presiseres at opplysningen i bokstav g om tidspunkt for brakklegging av akvakulturanlegg ikke er en rapportering som kan erstatte søknad om endring av driftsplan dersom brakkleggingstidspunkt avviker vesentlig fra det godkjente, jf. merknader til § 36 syvende ledd.

Som det fremgår av § 37 om journalføring og merknadene til denne, skal både førforbruk og førtype journalføres, jf. fjerde ledd bokstav d. Dette kravet er videreført i

rapporteringsbestemmelsen. Begrunnelsen er at mengde fôr alene ikke gir biologisk mening for å beregne vekstrate for å kontrollere biomasseregelen.

For opplysningene omtalt i første ledd bokstav a, c og d skal konsesjonsinnehaver oppgi opplysningene slik situasjonen er siste dato i måneden. For opplysningene i første ledd bokstavene b, e, f, h og i skal konsesjonsinnehaver oppgi summen for hele måneden.

Det fremgår av bestemmelsen at opplysningene skal rapporteres til Fiskeridirektoratet. Fiskeridirektoratet vil tilrettelegge og oppfordre til en elektronisk innrapportering på standardisert skjema. En forutsetter en forlengelse av Havbruksdata.no, hvor fôrkvote- og lakselusrapporteringen har skjedd.

De opplysningene som Mattilsynet har tilsyns- og vedtaksmyndighet på, vil Mattilsynet få tilgang til. Oppdrettsnæringen slipper således å rapportere opplysningene både til Fiskeridirektoratet og Mattilsynet.

Fristen for innrapportering er foreslått til 7. i påfølgende måned, i tråd med det de involverte parter i prosjektet Havbruksdata2 har tiltrådd.

Tredje ledd: Det er foreslått at melding etter tredje ledd skal sendes kun Fiskeridirektoratets regionkontor. Regionkontoret må deretter videreformidle meldingen til det aktuelle distriktskontor i Mattilsynet. Dette er ment som forenkling for næringen, men Fiskeridirektoratets regionkontor bes kommentere i høringen om de har kapasitet til å gjennomføre en slik ordning.

Merknader til § 39 Tetthet

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernsloven § 30 og matloven § 7 og § 19.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende bestemmelse i drifts- og sykdomsforskriften § 18 første ledd.

Bestemmelse om grunnlag for utregning av reelt volum er tatt inn i forskriftsteksten. Tidligere var det en henvisning til definisjon av notdybde. Med forslag til ny tekst er definisjon av notdybde unødvendig.

Drifts- og sykdomsforskriften § 18 annet ledd har bestemmelser om biomasse per konsesjonsvolum. Denne bestemmelsen erstattes av bestemmelser om maksimalt tillatt biomasse per konsesjon, jf. § 40 Biomasse.

Drifts- og sykdomsforskriften § 18 tredje ledd gir Fiskeridirektoratet myndighet til å dispensere fra tetthetskrav. Forslaget går ut på å fjerne denne adgangen for Fiskeridirektoratet. Mattilsynet vil etter forslag til ny driftsforskrift ha hjemmel til å dispensere fra bl.a. tetthetskravet etter § 58 annet ledd.

Bestemmelsen i første punktum gjelder for alle akvakulturanlegg med produksjon av stamfisk og matfisk, og unntatt slaktermerd ved slakteri hvor fisken forløpende tas opp. Andre punktum gjelder kun for laks og regnbueørret.

Utvikling og mulige konsekvenser av en eventuell smittsom sykdom på en lokalitet vil bl.a. være avhengig av tetthet i den enkelt produksjonsenhet og biomassen i anlegget. Av hensyn til smitteforebygging er det derfor viktig å videreføre krav til maksimal tetthet per produksjonsenhet.

Tetthet har bl.a. betydning for vannkvalitet, og mulighet til utøvelse av naturlig adferd. Tetthet kan videre ha betydning for muligheten til å unngå miljømessige problemer knyttet til visse sjikt i sjøen, samt valgmulighet i forhold til temperatur.

Tetthet for fisk i oppdrett kan beregnes ut fra biomassetetthet (kilo fisk per kubikkmeter vann) og individtetthet (antall individer per kubikkmeter vann). Biomassetetthet har bl.a. betydning for vannkvalitet, appetitt, og det sosiale miljøet. Individtettheten har bl.a. betydning for plassforhold (individgrenser og mulighet for å utøve normal svømmeatferd) og det sosiale miljøet.

Når det gjelder artene laks (*Salmo salar*) og regnbueørret (*Oncorhynchus mykiss*) har en både forskningsbasert kunnskap og mye erfaringsgrunnlag gjennom praktisk oppdrett. En tetthetsgrense på 25 kg/m³ i sjøanlegg antas å være forsvarlig der forholdene ligger til rette for det bl.a. ved at vanngjennomstrømningen er god.

Merknader til § 40 Biomasse

Hjemmelsgrunnlaget for første, andre og fjerde ledd er fiskeoppdrettsloven § 13, jf. § 4. For femte ledd er hjemmelsgrunnlaget fiskeoppdrettsloven § 13, jf. § 10. For tredje ledd er hjemmelsgrunnlaget fiskeoppdrettsloven § 13, jf. § 5 og matloven § 7.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen er lagt til Fiskeridirektoratet. I tillegg har Mattilsynet forvaltningsansvar for tredje ledd.

Bestemmelsen er i hovedsak ny, og er en konsekvens av nytt konsesjonsavgrensings- og produksjonsreguleringssystem basert på MTB. Bestemmelsen erstatter drifts- og sykdomsforskriften § 18 annet ledd.

Bestemmelsen gjelder for stamfisk og matfisk av alle fiskearter i alle typer akvakulturanlegg og installasjoner.

Begrunnelsen for regelen på konsesjonsnivå er først og fremst å avgrense konsesjonen i en standard størrelse, samt å begrense produksjonen. På lokalitetsnivå vil formålene primært være andre, og da miljø- og sykdomshensyn, samt hensynet til konkurrerende interesser i området, kfr. fiskeoppdrettsloven § 5.

Første ledd: I forslag til tildelingsforskrifter hjemlet i oppdrettsloven, fremgår maksimalt tillatt konsesjonsbiomasse for den enkelte konsesjonstype. For matfisk oppdrett av laks, ørret og regnbueørret i sjøvann er dette inntil 780 tonn (omregnet fra 12.000 m³), jf. forslag til tildelingsforskriften for laks, ørret og regnbueørret. For oppdrett av laks, ørret og regnbueørret på ferskvannlokalitet er derimot tillatt biomasse inntil 325 tonn, jf. forslag til samme tildelingsforskrift. Det finnes flere eksempler på konsesjonstyper som har en annen maksimalt tillatt biomasse fastsatt i tildelingsforskriftene enn 780 tonn.

I tillegg finnes det konsesjoner hvor tillatt konsesjonsbiomasse fraviker fra det som står i forskriftene. Dette gjelder noen gamle konsesjoner, FoU-konsesjoner og stamfiskkonsesjoner, og i tillegg konsesjoner hvor dispensasjonsadgangen er benyttet.

Det avgjørende blir derfor det som står i den enkelte tillatelse om maksimalt tillatt konsesjonsbiomasse. For de tillatelsene hvor begrensningen på konsesjonsnivå etter gammelt konsesjonsavgrensningssystem er fastsatt i volum, vises til foreslåtte konverteringsbestemmelser i forslag til nye tildelingsforskrifter.

Annet ledd: I de tilfellene en konsesjon er tilknyttet flere lokaliteter, må bruken av denne konsesjonens biomasse på en lokalitet summeres med bruken av samme konsesjons biomasse på de andre lokalitetene, for å finne konsesjonens totale biomasse, jf. regelen i første ledd. Dette er arbeidskrevende og komplisert. Av hensynet til forenkling foreslås det å kontrollere maksimalt tillatt biomasse på selskapsnivå innenfor den enkelte av Fiskeridirektoratets regioner. Dette innebærer at Fiskeridirektoratet summerer tillatt konsesjonsbiomasse med antall konsesjoner selskapet har tillatelse til og kontrollerer i forhold til totalsummen (biomassetaket). Det presiseres at det med ”samme konsesjonsinnehaver” må forstås samme selskap (juridiske person) og ikke flere selskap innenfor et konsern.

Tredje ledd: Maksimalt tillatt biomasse på lokaliteten fastsettes i forbindelse med klarering av lokaliteter. Vurderingen av hvor stor lokalitetsbiomasse som kan tilstås er en **konkret vurdering** som gjøres i henhold til regelverket til henholdsvis fylkesmannen og Mattilsynet, samt etter fiskeoppdrettsloven § 5 og tildelingsforskriftene hjemlet i fiskeoppdrettsloven. Maksimalt tillatt biomasse på en klarert lokalitet kan således variere, og vil fremgå av den enkelte tillatelse.

For de tillatelsene hvor begrensningen på lokalitetsnivå etter gammelt produksjonsreguleringssystem er fastsatt i volum, vises til foreslåtte konverteringsbestemmelser i forslag til ny tildelingsforskrift, og forslag til tilsvarende bestemmelse i etableringsforskriften.

Da driftsforskriften ikke er hjemlet i forurensingsloven som fylkesmannen forvalter, vil det kun være Mattilsynet og Fiskeridirektoratet som fører tilsyn- og har vedtaksmyndighet i forhold til bestemmelsen.

Fjerde ledd: Bestemmelsen er begrunnet i kontrollhensyn. I og med at biomasseregelen vil bli kontrollert på selskapsnivå, må det ikke skje en sammenblanding av fisken tilhørende ulike konsesjonsinnehavere.

Femte ledd: Bestemmelsen er en hjemmel til å kreve fysisk biomassemåling for innehavers regning. Bestemmelsen er begrunnet i kontrollhensyn.

Avgjørelsen om å kreve biomassemålingen skal treffes først og fremst med grunnlag i selskapets egne rapporteringer.

Det tilligger fiskerimyndighetenes skjønn når det foreligger grunnlag for mistanke om brudd på biomassebestemmelsen. De typiske situasjoner i denne forbindelse vil være feil rapportering, eller rapporteringen viser for høy eller lav biomasse.

Oppveingsregelen gjelder biomasse på lokalitetsnivå.

Avgjørelsen er et enkeltvedtak, og skal derfor kunne være gjenstand for klage.

Merknader til § 41 Bruk av sjøvann

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende bestemmelse i drifts- og sykdomsforskriften § 10. Ordlyden i første punkt er justert språklig. I annet punkt foreslås det en tilføyelse slik at driftskrav om desinfeksjon av sjøvann ikke gjelder ved flytting i forbindelse med brakklegging etter godkjent driftsplan. Med dette forslaget vil en unngå å måtte fatte vedtak om dispensasjon fra driftskrav om desinfeksjon av sjøvann ved godkjenning av driftsplaner hvor brakklegging baseres på flytting av fisk, herunder også flytting av stamfisk etter godkjent driftsplan.

Bestemmelsen gjelder for akvakulturanlegg med stamfisk og matfisk av anadrom fisk i sjøvann, inkludert landbasert anlegg.

Begrunnelsen for bestemmelsen er smittemessige hensyn.

Omsetning, herunder flytting til annet akvakulturanlegg, av levende akvakulturdyr reguleres i *forskrift 14. oktober 2003 nr. 1239 om dyrehelsemessige vilkår ved omsetning og innførsel av akvakulturdyr og akvakulturprodukter* (omsetningsforskriften). Omsetningsforskriften gjennomfører Rådsdirektiv 91/67 i norsk rett. Før omsetningsforskriften ble vedtatt var det flere bestemmelser i drifts- og sykdomsforskriften som regulerte omsetning, bl.a. følgende bestemmelse: "Flytting av sjøvannseksponert anadrom fisk er ikke tillatt."

Denne bestemmelsen har hatt stor smitteforebyggende betydning men var i strid med Rådsdirektiv 91/67. Den ble derfor omformulert til en bestemmelse som kun regulerte drift eller produksjon, ikke omsetning.

Driftskrav om desinfeksjon av sjøvann ved produksjon av stamfisk og matfisk av anadrom fisk i sjøvann som skal flyttes til et annet anlegg, videreføres i driftsforskriften.

Eventuelle brudd på driftskrav om desinfeksjon av sjøvann gitt i driftsforskriften kan ikke begrunne et forbud mot omsetning. Dette gjelder med mindre akvakulturdyr viser klinisk tegn til sykdom, eller at anlegget er underlagt restriksjoner av dyrehelsemessige grunner som følge av mistanke om eller påvisning av smittsom sykdom, jf. omsetningsforskriften § 5.

Manglende etterlevelse av driftskrav gitt i driftsforskriften vil måtte håndheves med pålegg om retting og eventuelt med tvangsmulkt.

Merknader til § 42 Helsekontroll med stamfisk og matfisk

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7 og § 19.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er en videreføring av bestemmelser i helsekontrollforskriften § 7 og § 9. Etter forslaget er bestemmelsene slått sammen til en paragraf. Materielt innhold er uendret.

Bestemmelsen gjelder for stamfisk og matfisk i alle typer akvakulturanlegg unntatt slaktemerd ved slakteri.

Begrunnelsen for bestemmelsen er hensyn til helse hos akvakulturdyr, både med hensyn til smittsom og ikke-smittsom sykdom.

Første ledd: I akvakulturanlegg med stamfisk er det krav om 12 helsekontroller per år. Bestemmelsen omfatter stamfisk av alle arter og alle arter vill fisk som tas inn i et anlegg, eller på annen måte holdes fanget, for gyting eller stryking. Bestemmelsen gjelder også stamfisk i kultiveringsanlegg. Dersom det er stamfisk i et anlegg i kun deler av året vil krav til det totale antall besøk per år reduseres tilsvarende.

Helsekontrollbesøk som gjennomføres i forbindelse med forøket dødelighet eller mistanke om sykdom skal som hovedregel komme i tillegg til de 12 rutinekontrollene. Stamfisk i settefiskfasen omfattes av bestemmelsene i § 52.

Annet og tredje ledd: Matfisk flyttes i langt mindre grad enn settefisk, slik at risikoen for spredning av eventuell smitte vurderes som lavere enn hos settefisk.

Matfisk i akvakulturanlegg med mer enn 3 000 individer skal ha rutinemessig helsekontroll med minst 4 eller 6 kontroller årlig, avhengig av antall dyr i anlegget. Dersom et anlegg kun er i drift deler av året, vil krav til det totale antall besøk per år reduseres tilsvarende. Helsekontroller som gjennomføres i forbindelse med forøket dødelighet eller annen mistanke om sykdom skal som hovedregel gjennomføres i tillegg til rutinekontrollene. Matfisk i akvakulturanlegg med mindre enn 3 000 individer omfattes av forskriftens generelle bestemmelser om helsekontroll, jf. § 11 og § 12.

Fjerde ledd: Krav om obduksjon av all stamfisk som dør eller på annen måte viser avvik fra det normale omfatter produksjonsenheter med fisk som skal gyte eller strykes, etter at den er utsortert fra fisk som ikke blir benyttet som stamfisk. Krav om obduksjon av all fisk som dør gjelder ikke dersom årsaken klart kan knyttes til teknisk uhell eller lignende.

Femte ledd: Bestemmelsen gjelder ved stryking av stamfisk av laks eller regnbueørret, ved stryking av villfanget laks, samt stryking av villfisk for innlegging av rogn i levende genbank. Når det gjelder stamfisk av marine arter er disse ofte svært verdifulle flergangsgytere. Derfor stilles ikke samme krav til avliving og obduksjon av marin stamfisk. Tilsvarende ved stryking av villfisk av flergangsgytere som sjørørret og brunørret, der er det heller ikke samme krav til avliving og obduksjon. Laks som er klekket og fremføret til stamfisk i levende genbank er også unntatt, jf. sjetten ledd.

Syvende ledd: Siden villfanget anadrom fisk ofte strykes kort tid etter innfangning, har en ikke like god kontroll med stamfiskens helsestatus som ved stryking av stamfisk i akvakulturanlegg. Derfor skal all villfisk av anadrom laksefisk som strykes testes for BKD og furunkulose. Når fisk ikke avlives og obduseres kan prøver tas fra melke og rognvæske. All villfisk som strykes for innlegging av rogn i levende genbank skal i tillegg testes for infeksjons pankreasnekrosevirus (IPNV).

Siste ledd: Krav om undersøkelse for *Gyrodactylus salaris* er tatt med på grunnlag av erfaringer med problemer med denne parasitten i innlandet.

Merknader til § 43 Avl og reproduksjon

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for all stamfisk i alle typer akvakulturanlegg.

Strykeprosessen skal utføres av personell med nødvendige kunnskaper og ferdigheter, jf krav til kompetanse.

Kapittel V Ytterligere krav ved produksjon av settefisk og for kultiveringsfisk

Merknader til § 44 Vektbegrensning

Hjemmelsgrunnlaget er oppdrettsloven § 13.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Fiskeridirektoratet.

Bestemmelsen er en videreføring av settefiskforskriften § 10 annet ledd første punktum, men er foreslått forenklet.

Settefiskforskriften § 10 annet ledd siste punkt stiller krav til at smolt i ikke kan gå på "tilnærmet fullt sjøvann lenger enn 2 måneder". I den grad bestemmelsen begrunnes ut fra smittehensyn er det foreslått at bestemmelsen oppheves. Det er riktig nok en smitterisiko knyttet til inntak av vann fra sjø, selv om vannet desinfiseres. Hvor stor denne risikoen er avhengig bl.a av funksjonen av mengde og tid, samt dybde, temperatur, årstid og sted. Ut fra smittehensyn burde bestemmelsen i tilfelle knyttes til mengde vann fra sjø og tid, ikke salinitet. Smitterisikoen kan være større ved inntak av mindre vann fra sjø over lang tid enn ved inntak av mye vann over kortere tid. Ut fra smittehensyn finner vi det ikke hensiktsmessig å videreføre bestemmelsen.

Begrunnelsen for bestemmelsen Fiskerimyndighetenes behov for å skille mellom settefiskproduksjon og matfiskproduksjon. For laks, ørret og regnbueørret er dette behovet ekstra sterkt idet det foreligger antallsbegrensning av konsesjoner, og det er således viktig å forhindre at innehaver av tillatelsen til settefisk omgår regelverket og i realiteten produserer matfisk.

Det bør imidlertid i forbindelse med høringen tas stilling til om det ikke bør innføres en vektgrense for hva som er settefisk og matfisk av andre arter. Det vises til at det er ulikt regelverk som gjelder for settefisk og matfisk og at tillatelsen gis for enten matfisk- eller settefiskproduksjon.

Bestemmelsen gjelder for settefisk av laks, ørret og regnbueørret i alle typer akvakulturanlegg og installasjoner.

Merknader til § 45 Produksjonsbegrensning per smitemessig atskilt enhet

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er ny. Settefiskforskriften § 6 setter en produksjonsbegrensning på inntil 2,5 million stk. sjødyktig settefisk pr. år. Denne foreslås opphevet.

En fjerning av produksjonsgrensen på 2,5 millioner sjødyktig settefisk pr. år vil gi næringen større rom for effektivisering og eget ansvar for markedstilpasning.

Det skjer allerede en strukturendring i næringen mot færre og større settefiskanlegg. En relevant innvending mot større settefiskanlegg er at de kan medføre større fare for smittespredning enn mindre settefiskanlegg. Konsekvensene ved sykdomsutbrudd eller latent smitte kan i hvert fall bli større for eksempel ved leveranser til et større antall matfisklokaliteter.

Risiko for smittespredning kan dog være mer avhengig av lokalitet, driftsform og kompetanse enn størrelsen på det enkelte anlegget. Det kan også være grunnlag for å hevde at større anlegg letter vil kunne bygge opp egen kompetanse og økonomi for å ivareta fiskehelse og miljø. Ut fra hensyn til miljø vil det være riktig å utnytte gode lokaliteter best mulig, selv om dette skulle overskride den produksjonsgrensen som er satt i settefiskforskriftens § 6.

Når produksjonsbegrensningen fjernes, foreslås en ny bestemmelse som begrenser antall settefisk per smittemessig atskilt enhet til 2.500.000 stk. Dette for å redusere risikoen for smittespredning og for å redusere konsekvensene ved eventuelle saneringstiltak, forutsatt at eventuell smittekilde ikke er vannkilden og at ulike enheter for øvrig drives smittemessig atskilt. Med smittemessige atskilte enheter menes at enhetene kan ha samme vannkilde, men at de for øvrig drives smittehygienisk atskilt i fysisk atskilte lokaler med smittesluser. Dette er ikke til hinder for at samme personell kan betjene flere enheter.

En forutsetning for forslag om å oppheve produksjonsbegrensning på inntil 2,5 million stk. sjødyktig settefisk pr. år, er at hensyn til dyrevelferd blir forsvarlig ivaretatt med krav til vannkvalitet, jf § 21 og de merknader som er tatt inn der.

Begrunnelsen for bestemmelsen er smittemessige hensyn.

Bestemmelsen gjelder for alle lokaliteter med settefisk.

Merknader til § 46 Journalføring

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 14, dyrevernavloven § 30 og oppdrettsloven § 10.

Fiskeridirektoratet har tilsyns- og vedtaksmyndighet i forhold til følgende deler av bestemmelsen: § 46 første ledd, og andre ledd bokstavene a t.o.m. d. Det presiseres at Fiskeridirektoratet ikke har tilsyns- og vedtaksmyndighet i forhold til kultiveringsfisk da kultiveringsfisk faller utenfor oppdrettslovens virkeområde.

Mattilsynet har tilsyns- og vedtaksmyndighet i forhold til hele bestemmelsen med unntak av annet ledd bokstav b.

Bestemmelsen er i stor grad en videreføring av settefiskforskriften § 29, men med noen få endringer, bl a er kravet til å journalføre opplysninger om forbruk av fôr fjernet.

Bestemmelsen gjelder for alle fiskearter i alle typer akvakulturanlegg og installasjoner, forutsatt at de inngår under definisjonen for settefisk eller kultiveringsfisk i § 4.

Begrunnelsen for bestemmelsen er kontrollhensyn. Fiskeridirektoratet har behov for opplysningene først og fremst for å kontrollere reglene om rømming, forsvarlig drift og aktsomhetsplikten ved bruk av kjemikalier og legemidler. I tillegg vil passivitetsregelen være aktuell ved settefisklokaliteter i sjøvann.

Mattilsynet har behov for opplysningene først og fremst for å kontrollere reglene om hygiene, tilsyn, helsekontroll og -status, håndtering av døde akvakulturdyr og vannkvalitet.

Når det gjelder hva som ligger i begrepet ”relevante parametre for vannkvalitet” for settefisk, jf. annet ledd bokstav f, er dette utdypet i merknadene til bestemmelsen om vannkvalitet i § 21.

For øvrig vises til merknadene til journalføringsbestemmelsen for matfisk og stamfisk.

Merknader til § 47 Melding

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7 og dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er ny.

Begrunnelsen for bestemmelsen er beredskapshensyn ved utbrudd av alvorlig smittsom sykdom. For å kunne oppfylle internasjonale forpliktelser mht gjennomføring av overvåkningsprogram har Mattilsynet behov for å vite hvor det til enhver tid faktisk er fisk anleggene. Denne problemstillingen er først og fremst relevant i forhold til anlegg med kultiveringsfisk, som ofte ikke har kontinuerlig drift.

Bestemmelsen gjelder for alle akvakulturanlegg med settefisk og kultiveringsfisk

Merknad til § 48 Vanninntak og vannkilde

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet

Bestemmelsen er en videreføring av settefiskforskriften § 9, men ordlyden er justert og bestemmelsen er utvidet til også å gjelde for kultiveringsanlegg. Med akvakulturelatert virksomhet menes fiskeslakterier, tilvirkningsanlegg og andre virksomheter som kan innebære risiko for overføring av smitte til fisk i vannkilden.

Bestemmelsen er ikke til hinder for at eksisterende anlegg kan drive videre der det allerede finnes akvakulturelatert virksomhet i vannkilden så lenge det kan dokumenteres fravær av alvorlig smittsom sykdom hos villfisk i vannkilden og oppdrettsfisken i anleggene.

Bestemmelsen er begrunnet med smittemessige hensyn.

Bestemmelsen gjelder for akvakulturanlegg med settefisk og kultiveringsfisk.

Merknader til § 49 Bruk av sjøvann

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er en videreføring av settefiskforskriften § 10 første ledd, med en presisering av henvisningen til forskrift.

Begrunnelsen for bestemmelsen er smittemessige hensyn.

Bestemmelsen gjelder for akvakulturanlegg med settefisk og kultiveringsfisk, unntatt marine arter.

Merknader til § 50 Tetthet

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for settefisk og kultiveringsfisk i alle typer akvakulturanlegg.

Generelle merknader til tetthetsbestemmelsen for matfisk og stamfisk gjelder i stor grad tilsvarende i forhold til settefisk og kultiveringsfisk, og det vises til det som fremgår overfor.

Et forsøk for å undersøke sammenhengen mellom tetthet og stressindikatorer er gjennomført med juvenil laks. Fisken ble holdt ved tre forskjellige tettheter: 8 kg/m³, 32 kg/m³ og 64 kg/m³. I dette forsøket ble det vist at kortisolnivået var høyere og en immunologisk parameter var lavere hos laks holdt ved 64 kg/m³ enn ved de to andre tetthetsnivåene. Andre forsøk viser at høye tettheter gir redusert appetitt og vekst samt økte forekomster av øyekatarakt, finneslitasje og sår. Grensen for høye tettheter er imidlertid ikke angitt. Det vises for øvrig til kravene om vannkvalitet.

Merknader til § 51 Stamfisk i akvakulturanlegg for settefisk og for kultiveringsfisk

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7 og § 19

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende settefiskforskrift § 14, men ordlyden er justert. Settefiskforskriften § 14 setter forbud mot oppbevaring av stamfisk i settefiskanlegg. Forbudet er likevel ikke til hinder for at stamfisk oppbevares i smittemessig atskilt avdeling. Ordlyden foreslås justert slik at det settes krav til lovlig oppbevaring av stamfisk i akvakulturanlegg for settefisk eller kultiveringsfisk. Bestemmelsen medfører en presisering av

at regelen også gjelder i forhold til kultiveringsfisk, men medfører forøvrig ingen endring av materielle krav.

Bestemmelsen gjelder for fisk av alle arter i akvakulturanlegg for settefisk og kultiveringsfisk.

Begrunnelsen for bestemmelsen er smittemessige hensyn.

Dersom stamfisk tas inn i akvakulturanlegg for settefisk eller kultiveringsfisk medfører dette betydelig risiko for overføring av smitte. Det er derfor nødvendig å stille strenge krav til smittehygieniske barrierer mellom avdelingen der stamfisk holdes og strykes og virksomheten for øvrig. Dette innebærer at avdelinger må være fysisk atskilt med vegger og smittesluse.

I forskrift 18. juli 1986 nr. 1598 om oppdrett av stamfisk av laks, ørret og regnbueørret hjemlet i oppdretsloven, fremgår det at stamfiskoppdrett skal plasseres på egen lokalitet, jf. § 1. Det fremgår imidlertid av § 9 at Fiskeridirektoratet kan dispensere fra bestemmelsen, og dette blir gjort i enkeltsaker med forutsetning om den andre oppdrettsvirksomheten på lokaliteten skal drives under de samme strenge vilkår som for stamfiskvirksomheten. Forslaget til § 51 i driftsforskriften er således ikke i strid med stamfiskforskriften.

Kravet til å drive stamfiskoppdrett på egne lokaliteter og dispensasjonsadgangen er foreslått videreført i forlaget til ny tildelingsforskrift for laks, ørret og regnbueørret i medhold av oppdretsloven.

Merknader til § 52 Helsekontroll med settefisk og kultiveringsfisk

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7 og § 19.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er en videreføring av bestemmelser i helsekontrollforskriften § 8 og § 11. Etter forslaget er bestemmelsene slått sammen til en paragraf. Materielt innhold er uendret.

Bestemmelsen gjelder for settefisk og kultiveringsfisk i alle typer akvakulturanlegg. Bestemmelsen omfatter også yngel, settefisk og/eller smolt som senere skal bli stamfisk.

Begrunnelsen for bestemmelsen er hensyn til helse hos akvakulturdyr, både med hensyn til smittsom og ikke-smittsom sykdom.

Første ledd: Helsekontroll som gjennomføres i forbindelse med forøket dødelighet skal som hovedregel gjennomføres i tillegg til de 12 rutinekontrollene.

Annet og tredje ledd: Avhengig av driftsform vil kultiveringsfisk representere ulik risiko for smittespredning. Derfor graderes krav til helsekontroll i forhold til driftsform. Stamfisk i kultiveringsanlegg omfattes av bestemmelsene i § 42.

Med utsett i ”flere vassdrag” menes andre vassdrag enn der stamfisken er fanget. Med utsett i ”ett vassdrag” menes utsett i samme vassdrag som der stamfisken er fanget.

Fjerde ledd: Settefisk, og anadrom fisk som skal settes ut i flere vassdrag, representerer en større smitterisiko mht smittespredning enn matfisk fordi de skal flyttes til andre anlegg.

Derfor er det fastsatt minstekrav om undersøkelser av antall døde fisk eller svimere ved hver helsekontroll.

Siste ledd: Siden spredning av *Gyrodactylus salaris* kan føre til enorme konsekvenser for ville bestander av laks, er det spesifikke krav til undersøkelse for *G. salaris*. Prøver bør primært tas fra kar som ikke tilsettes desinfisert sjøvann, alternativt kar som har salinitet under 0,5 promille.

Undersøkelse for *G. salaris* innebærer at fisk eller avklipte finner må undersøkes med stereolupe. Det forutsettes at dyrehelsepersonell som utfører helsekontrollen kan utføre disse undersøkelsene, og at kun eventuelle mistenkelige funn sendes til godkjent laboratorium for artsbestemmelse og verifisering.

Krav om undersøkelse for *Gyrodactylus salaris* gjelder også for kultiveringsfisk i anlegg med laks.

Merknader til § 53 Vaksinerings

Hjemmelsgrunnlaget er dyrevernloven § 30.

Forvaltningsansvaret for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen gjelder for settefisk og kultiveringsfisk i alle typer akvakulturanlegg.

Ved bruk av automatisk vaksineutstyr bør det foreligge dokumentasjon på egnethet, herunder at feilstikkprosenten ligger under 0,1 % ved riktig bruk.

Kapittel VI Særskilte krav ved produksjon av bløtdyr, krepsdyr og pigghuder

Merknader til § 54 Journalføring

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 14 og oppdrettsloven § 10.

Fiskeridirektoratet har tilsyns- og vedtaksmyndighet i forhold til hele bestemmelsen, med unntak annet ledd bokstav d.

Mattilsynet har tilsyns- og vedtaksmyndighet i forhold til hele bestemmelsen

Bestemmelsen er ny. I utgangspunktet har drifts- og sykdomsforskriften § 9 om journalføring omfattet bløtdyr, krepsdyr og pigghuder, men bare så langt bestemmelsen har passet.

Bestemmelsen gjelder for alle bløtdyr, krepsdyr og pigghuder i alle typer akvakulturanlegg og installasjoner.

Begrunnelsen for bestemmelsen er kontrollhensyn. Fiskeridirektoratet har behov for opplysningene først og fremst for å kontrollere reglene om passivitet og oppdrettets eget tilsyn med installasjon.

Mattilsynet har behov for opplysningene først og fremst for å kontrollere reglene om tilsyn og helsekontroll.

Oppdrett av skjell som baserer seg på naturlig påslag, har plikt til å journalføre når installasjonen settes ut på lokaliteten, jf. annet ledd bokstav a.

For øvrig vises til merknadene til journalføringsbestemmelsen for matfisk og stamfisk.

Merknader til § 55 Melding

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7 og oppdrettsloven § 13.

Fiskeridirektoratet har tilsyns- og vedtaksmyndighet i forhold til hele bestemmelsen.

Mattilsynet har tilsyns- og vedtaksmyndighet i forhold til hele bestemmelsen.

Bestemmelsen er ny og gjelder for alle bløtdyr, krepsdyr og pigghuder i alle typer akvakulturanlegg og installasjoner.

Begrunnelsen for bestemmelsen er kontrollhensyn og beredskapshensyn. Fiskeridirektoratet har behov for opplysningene først og fremst for å kontrollere reglene om passivitet og oppdrettets eget tilsyn med installasjon, men også av beredskapshensyn f.eks. ved store algeforekomster eller akutt forurensing.

Mattilsynet har behov for opplysningene ut fra beredskapshensyn ved utbrudd av alvorlig smittsom sykdom. For å kunne oppfylle internasjonale forpliktelser mht gjennomføring av overvåkningsprogram på bløtdyr har Mattilsynet behov for å vite hvor det til enhver tid faktisk er dyr i anleggene.

Oppdrett av akvakulturdyr som baserer seg på naturlig påslag, har plikt til å melde fra når installasjonen settes ut, jf. annet ledd bokstav a.

Det er foreslått at meldingen skal sendes kun Fiskeridirektoratets regionkontor. Regionkontoret må deretter viderefordre meldingen til det aktuelle distriktskontor i Mattilsynet. Dette er ment som forenkling for næringen, men Fiskeridirektoratets regionkontor bes kommentere i høringen om de har kapasitet til å gjennomføre en slik ordning.

Merknader til § 56 Helsekontroll med bløtdyr, krepsdyr og pigghuder

Hjemmelsgrunnlaget er matloven § 7.

Forvaltningsansvar for bestemmelsen tillegges Mattilsynet.

Bestemmelsen er en videreføring av bestemmelser i Helsekontrollforskriften § 10. Materielt innhold er uendret.

Bestemmelsen gjelder for stamdyr og larver av bløtdyr, krepsdyr og pigghuder, samt andre stadier av bløtdyr, krepsdyr og pigghuder som skal flyttes videre til andre anlegg.

Begrunnelsen for bestemmelsen er hensyn til helse hos akvakulturdyr, både med hensyn til smittsom og ikke-smittsom sykdom.

Kunnskap om helsekontroll på bløtdyr, skalldyr og pigghuder er mangelfull. Desto viktigere er det at denne kunnskapen utvikles i takt med at oppdrett av nye arter utvikles, og at næringen selv bidrar i denne utviklingen. Det er særlig viktig regelmessig helsekontroll etableres i anlegg som produserer stamdyr og larver eller andre stadier av dyr som skal flyttes videre til andre akvakulturanlegg.

Akvakulturanlegg som baserer driften på naturlig påslag av dyr og har hele vekstperioden i samme anlegg, og havbeiteanlegg, omfattes ikke av denne bestemmelsen. De omfattes av forskriftens generelle bestemmelser om helsekontroll, jf. § 11 og § 12.

Kapittel VII Administrative bestemmelser, tiltak og straff

Merknader til § 57 Tilsyn og vedtak

Ved utarbeidelse av forskriften er det lagt vekt på å klargjøre forvaltningsansvaret og hjemmelsgrunnlaget for de ulike bestemmelsene i forskriften, i større grad enn det som er tilfelle i dag. Bestemmelsen er først og fremst tatt med for å klargjøre overfor oppdretter hvilke etater som har myndighet til å fatte vedtak etter de ulike bestemmelsene.

Det bemerkes at en del bestemmelser forvaltes av både Mattilsynet og Fiskeridirektoratet.

Merknader til § 58 Dispensasjon

Bestemmelsen viderefører den adgangen som Mattilsynet og Fiskeridirektoratet i dag har til å dispensere fra regelverket i særlige tilfeller.

Merknader til § 59 Pålegg og tvangsmulkt m.v.

Da driftsforskriften er en så sentral forskrift for innehavere av tillatelser etter fiskeoppdrettsloven og matloven, vil en henvisning til bestemmelsene om pålegg og tvangsmulkt, og andre virkemidler gi viktig informasjon og kunne virke preventivt.

Annet ledd er en henvisning til eksisterende hjemler.

Tredje ledd er en bestemmelse som gir hjemmel til å gi pålegg og ilegge tvangsmulkt etter oppdrettsloven. Hjemmel for bestemmelsen er oppdrettsloven § 22 (matloven § 26 andre ledd gir hjemmel til å gi samtidig tvangsmulkt og pålegg, når det er nødvendig at fristen overholdes).

Bestemmelsen legger opp til en mulighet for sammenslåing av reglene om pålegg om tiltak og tvangsmulkt, ved at disse administrative tiltakene kan gis i samme vedtak også etter oppdrettsloven. Virkemidlene er effektive for å få gjennomført de fleste bestemmelser i forskriften, og vil være egnet som pressmiddel for å få ulovlige forhold lovlige på en rekke områder. Pålegg etterfulgt av tvangsmulkt er ikke straff. Kun i et fåtall tilfeller vil pålegg etterfulgt av tvangsmulkt være uegnet. Dette gjelder rømming av oppdrettsfisk, situasjonen etter et installasjonshavari, og andre klanderverdige og uheldige hendelser der skaden ikke kan repareres av den ansvarlige.

Den ansvarlige plikter å betale et beløp til myndighetene inntil pålegget er etterkommet. Bestemmelsen hjemler fastsettelse av betinget tvangsmulkt. Oppfylles pålegget, eller er det omstendigheter som gjør at dette er uaktuelt, bortfaller adgangen til å ilegge tvangsmulkt.

Tvangsmulkt kan ilegges uavhengig av subjektiv skyld. Det er tilstrekkelig at det objektivt sett foreligger en overtredelse av forskriften eller vedtak gitt med hjemmel i denne. Formålet med tvangsmulkten er å motivere til å oppfylle det gitte pålegg. Vedtak om pålegg etterfulgt av tvangsmulkt har derfor virket etter sin hensikt, dersom den ansvarlige har rettet de ulovlige forhold innen fristen, dvs at tvangsmulkten ikke har begynt å løpe.

Tvangsmulkten begynner å løpe når fristen for å etterkomme pålegget er utløpt, og den ansvarlige for gjennomføringen av pålegget ikke har oppfylt sine forpliktelser etter dette.

Fjerde ledd: Bestemmelsens fjerde ledd erstatter førkvoteforskriften § 8, andre og tredje ledd om tvangsmulkt ved førkvoteoverskridelser. Bestemmelsen kan benyttes i tilfeller der tvangsmiddelforskriftens regler om tvangsmulkt ikke kommer til anvendelse.

Bestemmelsen er begrunnet i kontroll av MTB-regimet, men vil også kunne begrunnes i brudd på lokalitetsklarering i forhold til Mattilsynets regelverk. Forvaltningsansvaret er lagt til Fiskeridirektoratet, og det vil bli vurdert om Mattilsynet også skal ha forvaltningsansvar for denne.

Bestemmelsen vil komme til anvendelse der lokalitetsbiomassen var for høy på journalføringstidspunktet, men ikke på rapporterings- og kontrolltidspunktet.

Det ilegges et solidaransvar for ulike konsesjonsinnehavere som driver i samlokalisering, ved at fiskerimyndighetene kan holde en konsesjonsinnehaver ansvarlig for hele overskridelsen (en for alle, alle for en). Dette vil kunne virke preventivt i forhold til overskridelser, og det vil være en forvaltningsmessig enkel ordning i forhold til denne gruppen. Denne regelen er en videreføring av førkvoteforskriften § 6 tredje ledd, siste punktum, som fastsetter solidaransvar ved overskridelse av felleskvote. Solidaransvar etter § 59, fjerde ledd forutsetter ikke konsesjonsinnehaverne inngår i samme konsern.

Merknader til § 60 Straff

Av informasjonshensyn er det tatt inn henvisning til de respektive hjemmelslovenes straffebestemmelser. Da driftsforskriften er en så sentral forskrift for innehavere av tillatelser etter fiskeoppdrettsloven og matloven, vil en henvisning til straffebestemmelsen kunne virke preventivt.

Merknader til § 61 Ikrafttredelse og oppheving av forskrifter

I forhold til annet ledd bokstav b), er det forutsatt at tildelingsbestemmelsene i settefiskforskriften videreføres i ny tildelingsforskrift for laksefisk. Dette blir tema i egen høring og det tas sikte på ikrafttredelse fra 1. januar 2005.